

VENDIM
Nr. 60, datë 16.10.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Illir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare,

me sekretare Anjeza Puka, në datën 16.10.2025 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 1 (P) 2025 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Presidenti i Republikës së Shqipërisë

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga sekretari i përgjithshëm Genci Gjonçaj.

GJYKATA E LARTË, përfaqësuar nga kryetari Sokol Sadushi.

OBJEKTI: Deklarimi i mbarimit të mandatit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese.

BAZA LIGJORE: Neni 131, shkronja “ç”, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 54, pika 3, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (Ligji Organik i Gjykatës).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Holta Zaçaj, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkesit, Presidentit të Republikës së Shqipërisë (*Presidenti*), i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (*Kuvendi*) dhe Gjykatës së Lartë, që kanë kërkuar pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 62, datë 23.9.2024 (*vendimi nr. 62/2024*), Gjykata Kushtetuese (*Gjykata*) ka deklaruar mbarimin e mandatit të gjyqtarës kushtetuese, zonjës E.T., përpara afatit, për shkak të paraqitjes së dorëheqjes prej saj. Vendimi, edhe pse ka deklaruar datën e mbarimit të mandatit për shkak të dorëheqjes, nuk ka deklaruar datën e mbarimit të këtij mandati kushtetues. Ky vendim i është njoftuar edhe Kuvendit, i cili, si organi i emërtesës, ka shpallur hapjen e procedurave për plotësimin e kësaj vakance. Në njoftimin për shpallje Kuvendi ka konsideruar se gjyqtarja E.T. ishte emëruar në datën 14.11.2019 për një mandat të plotë 9-vjeçar, duke përcaktuar kështu si datë të mbarimit të mandatit plotësues të shpallur datën 14.11.2028.

2. Me vendimin nr. 84, datë 23.12.2024 (*vendimi nr. 84/2024*), Gjykata, e vënë në lëvizje nga Kryetarja e saj, ka deklaruar mbarimin e mandatit të gjyqtarës H.Z. (vetë Kryetares) në datën 10.3.2025, për shkak të përfundimit të afatit të kohëzgjatjes së tij. Në situatën që kryetari i organit të emërtesës, Gjykatës së Lartë, me njoftimin e datës 11.12.2024 kishte hapur procedurën për zgjedhjen e gjyqtarit të ri kushtetues, Gjykata vlerësoi të ndalet dhe të analizojë edhe procedurën që duhet të ndiqet në rastin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, me qëllim shmangien e konfliktit me organin e emërtesës në këtë drejtim, për të siguruar pavarësinë dhe legjitimitetin e tij sikundër edhe të Gjykatës, nga njëra anë, por edhe për të garantuar ushtrimin nga organi i emërtesës të kompetencës së tij për zgjedhjen/emërimin e gjyqtarit kushtetues, nga ana tjetër. Ajo theksoi se, mbi bazën e parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve, që përfshin edhe parimin e luajalitetit kushtetues, hapja e procedurës për plotësimin e një vendi vakant duhet të fillojë vetëm pasi kjo Gjykatë të ketë deklaruar mbarimin e mandatit të anëtarit të saj, sipas nenit 127, pika 2, të Kushtetutës dhe vetëm pasi Kryetari i saj të ketë njoftuar organin përkatës të emërtesës sipas nenit 9, pika 3, të Ligjit Organik të Gjykatës. Për rrjedhojë, në çdo rast kur një organ i emërtesës vlerëson se Kryetari i saj/Gjykata nuk e ka ushtruar kompetencën e tij/saj brenda afatit ligjor, ai duhet t'i drejtohet Gjykatës, duke i kërkuar me shkrim ushtrimin e një kompetence të tillë, si dhe duke parashtruar, në çdo rast, edhe argumentet përkatëse në drejtim të fakteve dhe dispozitave kushtetuese në të cilat mbështet qëndrimin e tij për mbarimin e mandatit të gjyqtarit për pozicionin e të cilit është organ emërtese sipas Kushtetutës dhe ligjit. Në këtë rast Gjykata, pa vonesë, duhet të shprehet me vendim, i cili është përfundimtar dhe i detyrueshëm për zbatim. Në vlerësimin e Gjykatës kjo është mënyra e vetme e të vepruarit të organeve kushtetuese të përfshira në procedurën e emërimit/zgjedhjes të gjyqtarit kushtetues, bazuar jo vetëm në parimin e luajalitetit kushtetues, por që garanton ushtrimin pa pengesa të kompetencave kushtetuese dhe ligjore nga çdo organ dhe, çka është më e rëndësishme, parimin e pavarësisë së kësaj Gjykate (*shih vendimin nr. 84, datë 23.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Presidenti, pasi është njohur me vendimin nr. 84/2024 të Gjykatës, në cilësinë e njërit prej tre organeve të emërtesës për emërimin e gjyqtarëve kushtetues sipas nenit 125, pika 1, të Kushtetutës, në datën 30.1.2025 i është drejtuar Gjykatës me kërkesë me objekt dhe bazë ligjore si më sipër. Kolegji i Gjykatës, me vendimin e datës 11.4.2025, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

4. Presidenti, në mënyrë të përmblodhur, ka pretenduar:

i. Për legjitimitimin:

4.1. E drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën, bazuar në vendimin e saj nr. 84/2024, mund të ushtrohet vetëm në kuadër të konfliktit të kompetencave sipas pikës 3 të nenit 54 të Ligjit Organik të Gjykatës, sepse ky ligj nuk parashikon procedurë të posaçme për shqyrtimin e kërkesës së organit të emërtesës nëse Kryetari i Gjykatës nuk kërkon dhe ajo nuk vendos deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues. Objekti i kërkesës nuk mund të jetë veçse deklarimi i mbarimit të mandatit, pasi organi i emërtesës nuk mund të parashtojë kërkesë për interpretim të dispozitës kushtetuese pas ndryshimeve të vitit 2016 dhe as kërkesë për saktësim dhe plotësim të vendimit nr. 84/2024, duke mos qenë palë në atë gjykim.

ii. Për themelin:

4.2. Në vendimin nr. 84/2024 Gjykata e ka gjetur të drejtë arsyetimin e kryetarit të Gjykatës së Lartë në njoftimin për hapjen e procedurës së aplikimit si për sa i përket parimit të përtëritjes së pjesshme, ashtu edhe përcaktimit se data e mbarimit të mandatit duhet të jetë ajo korresponduese me datën e mbarimit të mandatit pasardhës. Edhe pse Kushtetuta në dispozitën

kalimtare ka përcaktuar dy mandate 8-vjeçare, Gjykata ka çmuar në vendimin nr. 84/2024 se mandati mund të shkurtohet edhe më shumë në rast se emërimi është kryer kohë pas mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës. Situata kalimtare nuk vlen vetëm për atë rast, përndryshe arsyetimi i vendimit nr. 84/2024 nuk do të kishte kuptim. Ajo situatë vlen për të gjithë dispozitën e nenit 179 të Kushtetutës, qëllimi i së cilës ka qenë të sigurojë kalimin pa ndërprerje nga njëra trupë tek tjetra në momentin e ndryshimeve kushtetuese dhe, në mënyrë të veçantë, përtëritjen e pjesshme të trupës në intervalet kohore 2025, 2028 dhe 2031. Ky parashikim është transkriptuar në nenin 86, pika 4, të Ligjit Organik të Gjykatës dhe sipas kësaj skeme do të ishin kalimtare jo vetëm dy mandatet 8-vjeçare që përfundonin në vitet 2025 dhe 2028, por të gjitha mandatet fillestare, prej të cilave dy mandate të plota duhet të mbaronin në vitin 2025, dy në vitin 2028 dhe tre të fundit, të plota, në vitin 2031.

4.3. Në analizën e atij vendimi nuk është shprehur asnjë konkluzion për impaktin që ka arsyetimi i Gjykatës për “parimin organizativ të përtëritjes së rregullt të pjesshme” dhe për “lidhjen mes mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës dhe fillimit të qëndrimit në detyrë të gjyqtarit të ri” mbi mandatet e të gjithë gjyqtarëve të tjerë, të cilët ndodhen aktualisht në kushtet e humbjes së kësaj lidhjeje dhe për këtë shkak kohëzgjatja 9-vjeçare e mandatit të secilit prej tyre shtrembëron zbatimin e parimit të përtëritjes së rregullt. Gjykata nuk ka vepruar për të deklaruar mbarimin edhe të dy mandateve të tjera që përfshihen në përtëritjen e parë pas ndryshimeve të vitit 2016, atë të vitit 2025. Nëse nuk deklarohet mbarimi i këtyre mandateve dhe nëse arsyetimi i vendimit nr. 84/2024 nuk vlen edhe për to, nuk mund të ketë përtëritje të pjesshme në vitin 2025, për pasojë shkurtimi i mandatit të gjyqtarit kushtetues sipas atij vendimi është bërë në kundërshtim me Kushtetutën. Nëse parimi i përtëritjes prevalon mbi atë të qëndrueshmërisë në detyrë, Gjykata duhet të kishte përfunduar procedurën për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit emërtesë e Presidentit dhe ta njoftonte atë për vakancën përpara datës 25.1.2025. Në situatën faktike Gjykata duhet të shprehet edhe për mandatin tjetër emërtesë e Kuvendit, për sa kohë që vijimi i procedurës së shpallur nga ky i fundit për mandatin plotësues që mbaron më 14.11.2028 i humb kuptimin detyrimit për përtëritjen e pjesshme të mbrojtur në vendimin nr. 84/2024.

4.4. Parimi i luajalitetit kushtetues do të kërkonte nga Presidenti dhe Kuvendi që të respektonin prerogativën e Kryetarit të Gjykatës për ta vënë atë në lëvizje për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues. Këto dy organe nuk do të kishin nevojë të viheshin në lëvizje pas datës 25.1.2025, nëse në vendimin nr. 84/2024 nuk do të ishte lidhur mbarimi i atij mandati konkret me nevojën për zbatimin e parimit të përtëritjes dhe data e mbarimit të atij mandati me atë të mbarimit të mandatit paraardhës. Presidenti e ka nisur këtë procedurë me qëllimin që Gjykata të sqarojë përfundimisht atë çka është lënë pa sqaruar në vendimin nr. 84/2024, si për sa i përket zbatimit të mekanizmit të përtëritjes së pjesshme, në kushtet kur emërimi i gjyqtarëve është bërë në kapërcim të afateve ligjore, ashtu edhe për sa i përket saktësisë të rëndësisë që ka data e përfundimit të mandatit paraardhës për fillimin e procedurës për deklarimin e mbarimit të mandatit në të gjitha rastet kur gjyqtari i zgjedhur në vonesë është zgjedhur me mandat të plotë 9-vjeçar.

4.5. Konflikti i kompetencave nga buron e drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën ka lidhje me faktin se Presidenti është i kushtëzuar në ushtrimin e kompetencës kushtetuese nga vendimmarrja e Gjykatës për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit emërtesë e tij, pasi mosmarrja e këtij vendimi e pengon Presidentin, si organ emërtesë, të ushtrojë kompetencën për emërimin e gjyqtarit të ri. Nëse ai do të kalonte në heshtje rrethanat konkrete dhe pasojat që sjell vendimi nr. 84/2024 për të gjitha mandatet që për shkak të emërimit me vonesë kapërcejnë afatet për përtëritjen e pjesshme të Gjykatës, kjo e fundit do të vihej në kushtet e pamundësisë për vendosur deklarimin e mbarimit të mandateve të caktuara dhe për të siguruar përtëritjen e pjesshme, gjë që sipas vendimit nr. 84/2024 e bën edhe organin e emërtesës përgjegjës për shkelje të Kushtetutës nëpërmjet mosveprimit për të vënë në lëvizje Gjykatën.

5. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka parashtuar si vijon:

5.1. Kuvendi, pasi u njoh me vendimin nr. 62/2024 të Gjykatës për deklarimin e mbarimit të mandatit përpara afatit të gjyqtarit kushtetues emërtesë e tij, në përputhje me kompetencat e tij dhe në respektim të afateve ligjore, shpalli hapjen e procedurës së aplikimit për plotësimin e kësaj vakance. Në njoftimin për shpalljen e vakancës Kuvendi ka vlerësuar se mandati plotësues përfundon në datën 14.11.2028, duke u bazuar në dispozitat kushtetuese dhe ligjore që përcaktojnë afatin e ushtrimit të detyrës së gjyqtarit kushtetues dhe momentin e fillimit të llogaritjes së këtij afati, si dhe në vendimin e tij të vitit 2019 për zgjedhjen në detyrë të gjyqtarit të dorëhequr. Kuvendi u bazua edhe në jurisprudencën e Gjykatës dhe Opinionin e Komisionit të Venecias të vitit 2016, i cili, mes të tjerash, është shprehur se vitet fikse të fillimit e përfundimit të mandateve 9-vjeçare duhen hequr dhe se gjyqtarët kushtetues duhet të gëzojnë gjithmonë mandat të plotë.

5.2. Vendimi nr. 84/2024 i Gjykatës përfaqëson vendimin e parë interpretues për mekanizmin e përtëritjes së pjesshme të përbërjes së saj pas ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016. Ky vendim, përveçse ka përcaktuar fundin e mandatit të një gjyqtari kushtetues, ka arsyetuar një kuadër parimor të zbatueshëm për të gjitha rastet e ngjashme, duke sqaruar kuptimin e nenit 179, pika 3, të Kushtetutës dhe mekanizmave të përtëritjes periodike. Në vendimin nr. 84/2024 Gjykata duket/lë të kuptohet se ka sanksionuar rëndësinë e parimit të përtëritjes së rregullt dhe të pjesshme jo vetëm për atë rast konkret, por për të garantuar stabilitetin institucional dhe ruajtjen e ekuilibrit midis eksperiencës dhe gjeneratës së re të gjyqtarëve, duke lënë të kuptohet se ai vendim përbën një kornizë orientuese detyruese edhe për rastet e ardhshme. Në vendimin nr. 84/2024 Gjykata ka analizuar si parimin e pavarësisë së gjyqtarit në aspektin e patundshmërisë në detyrë, ashtu edhe atë të përtëritjes periodike të pjesshme të saj, duke arsyetuar se ky i fundit prevalon në raport me tjetrin.

5.3. Kuvendi vlerëson nevojën për plotësime, sqarime dhe interpretim përfundimtar të mekanizmit të përtëritjes së pjesshme, në kushtet kur emërimi i gjyqtarëve kushtetues është bërë në kapërcim të afateve ligjore, si dhe për sa i përket saktësisë së rëndësisë që ka data e përfundimit të mandatit të gjyqtarit pararendës për fillimin e procedurës për deklarimin e mbarimit të mandatit në rastet kur anëtari i zgjedhur me vonesë është zgjedhur me mandat 9-vjeçar, kërkesë kjo edhe e Presidentit. Kuvendi ka shpallur hapjen e procedurës për plotësimin e vakancës për shkak të mbarimit të mandatit të gjyqtarit të dorëhequr në një mandat të plotë 9-vjeçar. Ndërkohë, referuar frymës së vendimit nr. 84/2024 të Gjykatës, i dalë pas shpalljes së kësaj vakance nga Kuvendi, në përllogaritjen e afatit të fillimit të mandatit prezumohet, megjithëse jo në mënyrë taksative, se duhet të ishte përfshirë edhe koha e vonesës në zgjedhjen e gjyqtarit të dorëhequr, pra periudha nga data 25.4.2016, që është data e mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës deri në datën 14.11.2019, që është data e kryerjes së betimit. Në këtë kontekst, vlerësohet si vlerë e shtuar konsiderimi nga Gjykata i nevojës ose jo për rishpalljen e kësaj vakance nga Kuvendi.

6. Subjekti i interesuar, Gjykata e Lartë, ka prapësuar si vijon:

i. Për aspektet procedurale të shqyrtimit të kërkesës:

6.1. Kolegji i Gjykatës, gjatë fazës së shqyrtimit paraprak, ka kaluar për gjykim në seancë plenare një çështje të konsideruar si “mosmarrëveshje kompetence ndërmjet pushteteve”, edhe pse vendimi për deklarimin e mbarimit të mandatit nuk lidhet as formalisht dhe as substancialisht me një shkak të tillë kushtetues. Kërkesa e Presidentit ka objekt të qartë dhe ky lloj gjykimi është i natyrës deklarative, pa palë kundërshtare, në përfundim të të cilit jepet një vendim deklarativ, për sa kohë që në këtë proces nuk nevojitet kryerja e një hetimi të thelluar gjyqësor dhe kërkimi i ndonjë dokumentacioni, paraqitja e parashtrimeve nga organet kushtetuese, dëgjimi i ndonjë pale a subjekti të interesuar ose kryerja e një debati gjyqësor. Fakti që në kërkesë është cituar si bazë ligjore neni 131, shkronja “ç”, i Kushtetutës dhe neni 54, pika 3, i Ligjit Organik të Gjykatës, përbën vetëm anën formale dhe jo atë substanciale për

nisjen e këtij gjykimi. Nëse Presidenti ka vendosur formalisht në kërkesë edhe dy organet e tjera të emërtesës, por pa evidentuar asnjë mosmarrëveshje me to, kjo nuk është arsye thelbësore për të shndërruar çështjen në një proces adversial, me palë kundërshtare. Duke e kaluar çështjen për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve, si një mosmarrëveshje kompetence dhe me palë kundërshtare, ky proces gjyqësor synohet të deformohet proceduralisht.

6.2. Kolegji i Gjykatës duhej të kishte proceduar duke i kërkuar Kryetarit të Gjykatës zbatimin e Kushtetutës dhe nisjen e procesit për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit emërtesë e Presidentit ose, në të kundërt, të gjithë gjyqtarëve të Gjykatës ushtrimin e kompetencës kushtetuese për deklarimin e mbarimit të këtij mandati. Kolegji i Gjykatës, duke mos e vlerësuar rëndësinë që paraqet kërkesa e Presidentit për t'u shprehur sa më parë për deklarimin e mbarimit të mandatit kushtetues, si dhe duke mos respektuar as vendimin e Gjykatës nr. 84/2024, e ka kryer shqyrtimin paraprak në kufijtë e afatit 3-mujor sipas nenit 47 të Ligjit Organik të Gjykatës. Është në autoritetin dhe kompetencën e trupës së plotë të Gjykatës për të korrigjuar këtë proces, duke e zgjidhur menjëherë dhe përfundimisht çështjen, në zbatim të jurisprudencës kushtetuese dhe të vendimit nr. 84/2024.

ii. Për themelin:

6.3. Për të garantuar përtëritjen e rregullt sipas nenit 125, pika 6, të Kushtetutës procesi duhet të kryhet në kohë nga tre organet e emërtesës, me qëllim shmangien e çdo krize a tensioni që mund të cenojë legjitimitetin dhe funksionimin normal të vet Gjykatës. Për shkak të rëndësisë së përtëritjes të rregullt e të vazhdueshme, në ndryshimet e vitit 2016 ligjvënësi kushtetues i kushtoi vëmendje të veçantë realizimit në kohë të procesit, duke parashikuar që disa gjyqtarë të mos zgjidheshin me mandat të plotë. Për këtë arsye, neni 179 i Kushtetutës sanksionon një skemë të qartë, e cila kufizon mandatin 9-vjeçar të gjyqtarëve që do të zëvendësonin dy gjyqtarët mandatet e të cilëve do të përfundonin në vitin 2017 dhe vitin 2020, ndërkohë që mandatet e shtatë gjyqtarëve të tjerë përfundonin rregullisht në vitet e përtëritjes, dy në vitin 2016, dy në vitin 2019 dhe tre në vitin 2022. Nëpërmjet mekanizmit të kufizimit të mandateve të dy gjyqtarëve që do të pasonin, ata që nuk ishin zgjedhur në vitin e rregullt të kryerjes së përtëritjes, realizohej përtëritja e Gjykatës çdo tre vjet me një të tretën. Një zgjidhje e tillë konfirmoi përtëritjen e Gjykatës si një detyrim kushtetues që prevalon ndaj kohëzgjatjes 9-vjeçare të mandatit të gjyqtarit kushtetues.

6.4. Ky standard është qartësuar edhe në nenin 86, pika 4, të Ligjit Organik të Gjykatës, ku përcaktohet kryerja e përtëritjes për fazën kalimtare (deri në vitin 2022), ndërkohë që pas kësaj periudhe (çdo tre vjet 2025, 2028, 2031 e vijim), përtëritja kthehet në normalitet. Rregullimi kushtetues që përcakton mënyrën e mbarimit të mandatit (neni 127, pika 2, i Kushtetutës) dhe neni 9 i Ligjit Organik të Gjykatës që parashikon detyrimin e kësaj të fundit për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit, imponojnë, gjithashtu, kryerjen e procedurës për emërimin e gjyqtarit të ri jo më vonë se 60 ditë nga vendimi i deklarimit të mbarimit të mandatit, afate këto që nuk mund të shmangen nga asnjë organ kushtetues. Qëndrimi i mbajtur nga Gjykata e Lartë në njoftimin e datës 11.12.2024 për hapjen e procedurës së aplikimit për gjyqtar kushtetues u konfirmua edhe në vendimin nr. 84/2024 të Gjykatës, sipas të cilit “*në ekuilibrin midis parimit të qëndrueshmërisë në detyrë dhe atij të përtëritjes së Gjykatës, [ligjvënësi kushtetues] i ka kushtuar vëmendje të veçantë këtij të fundit*”. Referuar këtij vendimi, mosveprimi në kohë i Gjykatës për të deklaruar mbarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues emërtesë e Presidentit, që duhej të ishte kryer para datës 25.4.2025, nuk rezulton të ketë ndonjë justifikim, aq më pak kushtetues. Me qëllim vijimin nga Presidenti të procedurës për plotësimin e vakancës, me synim shmangien e çdo krize që delegjtitimon autoritetin e Gjykatës dhe pengon organet e emërtesës në ushtrimin e pushtetit kushtetues, është në përgjegjësinë kushtetuese të trupës së plotë të Gjykatës për t'u shprehur “pa vonesë, me vendim përfundimtar dhe të detyrueshëm për zbatim” për kërkesën e Presidentit.

III Procesi në gjykimin kushtetues

7. Gjykata vëren, fillimisht, se ndonëse në objektin e kërkesës kushtetuese Presidenti ka kërkuar deklarin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, baza ligjore dhe shkaqet në përmbajtje të saj kanë të bëjnë me zgjidhjen e një mosmarrëveshjeje kompetencash dhe, në funksion të kësaj, interpretimin përfundimtar të normave kushtetuese të zbatueshme.

8. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se sipas nenit 48 të Ligjit Organik të Gjykatës kufijtë e shqyrtimit të çështjes janë brenda objektit të kërkesës dhe shkaqeve të parashtruara në të dhe se objekti dhe shkaqet e kërkesës, me të cilat ngrihet çështja e kushtetutshmërisë, përbëjnë thelbin (*thema decidendum*) e gjykimit kushtetues (*shih vendimet nr. 22, datë 23.4.2025; nr. 81, datë 21.11.2024; nr. 20, datë 4.4.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Bazuar në sa më lart, Gjykata evidenton se Presidenti ka parashtruar përpara saj dy kërtime: i. deklarimi i mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues; dhe ii. zgjidhja e mosmarrëveshjes së kompetencave, të cilat, për nga natyra dhe shkaqet e tyre, përbëjnë çështje të ndryshme kushtetuese. Për sa i përket kërimit për deklarin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, Gjykata vëren se në kuptim të nenit 127, pika 2, të Kushtetutës dhe nenit 9, pika 2, të Ligjit Organik të saj, për sa kohë që ai lloj gjykimi ka natyrë deklarative, zhvillohet pa palë ndërgjyqëse dhe nuk kërkon debat gjyqësor, nuk mund të shqyrtohet në kuadër të procesit për zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompetencave. Për rrjedhojë, ky kërkim, për nga natyra e tij, do të shqyrtohet veçmas nga Gjykata.

10. Në këtë pikë Gjykata gjen me vend të ritheksojë qëndrimin e mbajtur prej saj në vendimin nr. 84/2024 (*shih paragrafin 2 të vendimit*), sipas të cilit, mbi bazën e parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve, që përfshin edhe parimin e luajalitetit kushtetues, në çdo rast kur një organ i emërtesës vlerëson se Kryetari i saj/Gjykata nuk ka ushtruar, brenda afatit ligjor, kompetencën e tij/saj për deklarin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues që i përket si emërtesë atij organi, ai duhet t'i drejtohet Gjykatës me shkrim, me qëllim ushtrimin e kësaj kompetence, kërkesë që duhet të përmbajë, në mbështetje të saj, edhe argumentet lidhur me faktet dhe dispozitat kushtetuese përkatëse. Në këtë rast Gjykata, pa vonesë, duhet të shprehet me vendim, i cili është përfundimtar dhe i detyrueshëm për zbatim (*shih vendimin nr. 84, datë 23.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Në vlerësimin e Gjykatës, një kërkesë e paraqitur nga një organ i emërtesës në një rast të tillë konsiderohet si rast përjashtimor, si një kërkesë kushtetuese për të filluar menjëherë procedura e deklarin të mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, e cila aktivizon kompetencën e Gjykatës sipas pikës 2 të nenit 127 të Kushtetutës. Në kuptim të kësaj dispozite, në një rast të tillë Gjykata mblidhet pa vonesë edhe vetiu, pra edhe nëse nuk ka një kërkesë të Kryetarit të saj, sipas parashikimeve të pikave 2 dhe 3 të nenit 9 të Ligjit Organik, dhe procedon sipas rregullave për deklarin e mbarimit të mandatit. Qëllimi i këtij interpretimi nuk është shmangia e kompetencës së Kryetarit të saj sipas ligjit, por garantimi i ushtrimit të kompetencës kushtetuese nga Gjykata për të shmangur interpretimin që secili subjekt i përfshirë në këtë procedurë, në ushtrim të kompetencës përkatëse kushtetuese/ligjore, u jep normave kushtetuese dhe ligjore.

12. Gjykata vëren, gjithashtu, se subjekti i interesuar Gjykata e Lartë është përfaqësuar nga kryetari i saj, i cili ka nënshkruar të gjitha aktet e paraqitura për qëllim të këtij gjykimi. Sipas nenit 125, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata e Lartë është një prej tre organeve të emërtesës që emërojnë/zgjedhin gjyqtarët kushtetues. Referuar parashikimeve të Ligjit Organik, i cili ka përcaktuar edhe procedurat që ndiqen nga Gjykata dhe organet e emërtesës për emërimin/zgjedhjen e gjyqtarëve kushtetues, konkretisht sipas nenit 7/ç të tij, pas paraqitjes së raportit të arsyetuar nga Këshilli i Emërimeve në Drejtësi (KED) dhe listës së kandidatëve,

kryetari i Gjykatës së Lartë thërret Mbledhjen e Posaçme. Kjo e fundit përbëhet nga të gjithë gjyqtarët e asaj gjykate dhe është e vlefshme nëse marrin pjesë jo më pak se tre të katërtat e tyre (*pika 3*). Mbledhja e Posaçme e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë voton për secilin nga kandidatët e renditur në tre vendet e para të listës dhe nëse nuk arrihet shumica e kërkuar prej tri të pestat e votave të të pranishmëve në mbledhje, konsiderohet i zgjedhur kandidati i renditur i pari nga KED-ja (*pika 4*).

13. Lidhur me aspektin procedural të përfaqësimit të këtij subjekti të interesuar në gjykimin kushtetues, Gjykata, në kuptim të parashikimeve kushtetuese dhe atyre ligjore, vlerëson të theksojë, fillimisht, se Mbledhja e Posaçme e gjyqtarëve nuk është një organ i veçantë, me personalitet të ndarë nga Gjykata e Lartë, por një nga format e organizimit të atij institucioni. Në këtë pikëpamje, kompetenca e Gjykatës së Lartë, sipas nenit 125, pika 1, të Kushtetutës, për emërimin e gjyqtarit kushtetues ushtrohet në formë administrative përmes Mbledhjes së Posaçme të gjyqtarëve. Për sa i përket kryetarit të Gjykatës së Lartë, ai, sipas nenit 26 të ligjit nr. 98/2016, “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” (*ligji nr. 98/2016*) dhe nenit 51 të ligjit nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, zgjidhet nga mbledhja e përgjithshme e asaj gjykate sipas kriterëve dhe procedurave të përcaktuara në ligj. Ai ushtron kompetencat e përcaktuara shprehimisht në nenin 37 të ligjit nr. 98/2016, mes të cilave edhe ajo e përfaqësimit të Gjykatës së Lartë në marrëdhënie me të tretët. Gjykata vëren, gjithashtu, se një kompetencë e tillë i njihet edhe organit tjetër të emërtesës, me natyrë kolegjiale, Kuvendit (neni 76, pika 1, i Kushtetutës), ndërkohë që legjitimiteti formal i përfaqësimit të këtij organi në gjykimin kushtetues nëpërmjet kryetarit të tij nuk është vënë asnjëherë në dyshim nga Gjykata, edhe në ato raste kur objekt gjykimi kanë qenë aktet e llojit “vendim” të miratuara nga Kuvendi në seancë plenare, sipas rregullave të tij të procedurës, siç janë, për shembull, ato për nisjen e procedurës së shkarkimit të Prokurorit të Përgjithshëm (*shih vendimin nr. 21, datë 1.10.2008, të Gjykatës Kushtetuese*), për shkarkimin e Presidentit (*shih vendimin nr. 1, datë 16.2.2022, të Gjykatës Kushtetuese*), për mosngritjen e komisioneve hetimore, çka ka përbërë shkak për lindjen e një konflikti kompetencash (*shih vendimin nr. 38, datë 12.6.2015, të Gjykatës Kushtetuese*) ose për dërgimin në Gjykatë të çështjes së pajtueshmërisë me mandatin e deputetit (*shih vendimin nr. 32, datë 3.6.2016, të Gjykatës Kushtetuese*) etj.

14. Për rrjedhojë, për sa kohë që kryetari i Gjykatës së Lartë ka vepruar edhe në këtë rast në ushtrimin e kompetencave të tij si përfaqësues i organit të emërtesës palë në gjykimin kushtetues, Gjykata nuk ka ndonjë arsye që të vërë në dyshim vullnetin e formalizuar në aktet e paraqitura prej tij për qëllime të këtij gjykimi.¹

IV Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

¹ Gjyqtarët Holta Zaçaj, Sonila Bejtja dhe Genti Ibrahim i mbajtën qëndrimin se kryetari i Gjykatës së Lartë nuk legjitimohej në këtë gjykim kushtetues, për sa kohë që ai nuk ka paraqitur aktin e përfaqësimit përmes të cilit të provohej se qëndrimi i materializuar në aktet e nënshkruara prej tij përfaqëson qëndrimin e Mbledhjes së Posaçme të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë. Edhe pse formalisht aktet e Gjykatës së Lartë nënshkruhen administrativisht nga kryetari i saj si përfaqësues në marrëdhënie me të tretët, nga pikëpamja materiale vullneti i shprehur në këto akte në rastin konkret, duke pasur parasysh edhe natyrën e çështjes kushtetuese, nga njëra anë, ashtu edhe natyrën e pretendimeve që janë parashtruar në këto akte, të cilat kanë të bëjnë si me procesin kushtetues ashtu edhe me interpretimin e dispozitave kushtetuese, nuk provohet se përfaqëson në të vërtetë vetë vullnetin e atyre gjyqtarëve që përbëjnë Mbledhjen e Posaçme të gjyqtarëve, si organi kolegjial që ushtron kompetencën kushtetuese të Gjykatës së Lartë për të zgjedhur gjyqtarin kushtetues. Për rrjedhojë, për sa kohë që Mbledhja e Posaçme e Gjykatës së Lartë, si organi që është thirrur nga Gjykata në gjykimin kushtetues, nuk ka legjitimuar kryetarin e asaj gjykate si për të marrë pjesë në gjykim, ashtu edhe për qasjen që duhej të mbahej në çështjen konkrete, ai nuk duhej të ishte legjitimuar, duke mos u marrë parasysh pretendimet e parashtruara në këtë gjykim.

A. Për juridiksionin e Gjykatës

15. Gjykata ka pohuar se juridiksioni kushtetues e merr përcaktimin e natyrës dhe të kufijve të tij drejtpërdrejt nga neni 124 i Kushtetutës, sipas të cilit: “1. Gjykata Kushtetuese zgjidh mosmarrëveshjet kushtetuese dhe bën interpretimin përfundimtar të saj. 2. Gjykata Kushtetuese i nënshtrohet vetëm Kushtetutës.”. Kjo dispozitë kushtetuese përcakton funksionin themelor të saj, që lidhet me dhënien e drejtësisë kushtetuese nëpërmjet interpretimit përfundimtar të normës kushtetuese, ndërkohë që juridiksioni kushtetues detajohet në dispozitat e tjera të Kushtetutës, ku veçanërisht neni 131 i saj parashikon kompetencën kushtetuese sipas natyrës së çështjes, por pa u kufizuar në të, për sa kohë që Gjykata ka për detyrë të vendosë edhe për çështje që janë të parashikuara shprehimisht në norma të tjera kushtetuese (shih vendimet nr. 1, datë 23.1.2023; nr. 38, datë 9.12.2022; nr. 36, datë 4.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese).

16. Gjykata vëren se referuar shkaqeve të kërkesës kushtetuese të Presidentit, përmes së cilës është vënë në lëvizje ky gjykim kushtetues, ai ka pretenduar, në thelb, se në cilësinë e njërit prej tre organeve të emërtesës për zgjedhjen/emërimin e gjyqtarëve kushtetues është vënë në pamundësi/vështirësi të ushtrojë kompetencën kushtetuese nga mosmarrja e vendimit nga Gjykata për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit emërtesë e tij, duke qenë ushtrimi i kompetencës kushtetuese i kushtëzuar nga ajo vendimmarrje. Sipas tij, situata kalimtare për të cilën shprehet Gjykata në vendimin nr. 84/2024 nuk vlen vetëm për atë rast, por për të gjithë dispozitën e nenit 179 të Kushtetutës, qëllimi i së cilës ka qenë, në mënyrë të veçantë, të sigurojë përtëritjen e pjesshme të trupës në intervalet kohore 2025, 2028 dhe 2031. Presidenti ka pretenduar se ndonëse parimi i luajalitetit kushtetues do të kërkonte nga Presidenti dhe Kuvendi që të respektonin prerogativën e Kryetarit të Gjykatës për të vënë në lëvizje Gjykatën për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, këto dy organe nuk do të kishin nevojë të vihehin në lëvizje pas datës 25.1.2025 nëse në vendimin nr. 84/2024 nuk do të ishte lidhur mbarimi i atij mandati konkret me nevojën për zbatimin e parimit të përtëritjes dhe data e mbarimit të atij mandati me atë të mbarimit të mandatit paraardhës.

17. Bazuar në nenin 131, pika 1, shkronja “ç”, të Kushtetutës Gjykata vendos për mosmarrëveshjet e kompetencës ndërmjet pushteteve në rrafsh horizontal (ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor), si dhe në rrafsh vertikal (pushtet qendror - qeverisje vendore). Veç këtyre, në mosmarrëveshjet e kompetencës ndërmjet pushteteve mund të përfshihen edhe mosmarrëveshje të tjera, siç janë ato që mund të lindin midis organeve ose subjekteve që nuk bëjnë pjesë në mënyrë të shprehur në njërin apo tjetrin pushtet, siç janë Presidenti, Gjykata Kushtetuese, Prokuroria ose organe të tjera kushtetuese (shih vendimin nr. 22, datë 5.5.2010, të Gjykatës Kushtetuese).

18. Gjykata ka pohuar se mosmarrëveshja e kompetencave mund të shtrohet në disa raste: kur objekt i mosmarrëveshjes është ndërhyrja me akt normativ në kompetencat e një organi kushtetues, duke sjellë si pasojë pakësimin ose shtimin e kompetencave të tij; kur konflikti i mirëfilltë i kompetencave lidhet me faktin kur një ose disa organe nxjerrin akte që cenojnë sferën e kompetencave të organit tjetër (shih vendimet nr. 1, datë 23.1.2023; nr. 26, datë 25.5.2021, të Gjykatës Kushtetuese); kur një organ nuk e kërkon për vete kompetencën për të përmbushur një akt të caktuar, por pretendon se sjellja mosvepruese e një organi tjetër ose një akt i tij kanë zvogëluar kompetencat e tij ose e kanë penguar në ushtrimin e tyre (shih vendimet nr. 48, datë 8.11.2011; nr. 22, datë 5.5.2010, të Gjykatës Kushtetuese). Në mënyrë që të arrihet në një përfundim lidhur me ekzistencën ose jo të mosmarrëveshjes së pretenduar, Gjykata analizon se midis cilave organe ka lindur konflikti, cila është kompetenca që ushtrohet nga organi tjetër dhe në ç’mënyrë pengohet ushtrimi i saj ose në ç’mënyrë një organ e ushtron pa të drejtë një kompetencë të një organi tjetër (shih vendimet nr. 26, datë 25.5.2021; nr. 54, datë 5.12.2014, të Gjykatës Kushtetuese).

19. Për sa më sipër, Gjykata konstaton se në dukje ka lindur një mosmarrëveshje kompetencash midis subjekteve kushtetuese, Presidentit dhe Gjykatës, për shkak të mënyrës së ndryshme të të kuptuarit të normës kushtetuese, nenit 179, pika 3, të Kushtetutës. Presidenti ka paraqitur kërkesën për zgjidhjen e konfliktit të kompetencave në kushtet kur Gjykata ende nuk ka shpallur vakancën për mandatin që i përket atij si organ emërtese. Interpretimi i bërë nga Gjykata në vendimin nr. 84/2024, mënyra e zbatimit të të cilit, për sa kohë lidhet me garantimin e përtëritjes së rregullt dhe veprimin e organeve të emërtesës në përgjithësi, nuk vlen vetëm për atë rast konkret, por edhe për dy mandatet e tjera që i përkasin si organ emërtese Presidentit dhe Kuvendit, ndaj duket se e detyron Presidentin që të veprojë për emërimin e gjyqtarit të ri, me qëllim garantimin e përtëritjes së pjesshme të Gjykatës në vitin 2025, pavarësisht qëndrimit të këtij organi emërtese për interpretimin dhe zbatimin e normave kushtetuese në fjalë.

20. Interpretimi i ndryshëm i dispozitave kushtetuese në fakt rezulton të jetë evidentuar edhe nga Kuvendi, i cili, edhe pse nuk është subjekt në mosmarrëveshjen konkrete kushtetuese, në cilësinë e subjektit të interesuar në këtë gjykim kushtetues ka vlerësuar nevojën për interpretimin përfundimtar të mekanizmit të përtëritjes së pjesshme të Gjykatës, në kushtet kur vetë ky organ ka bërë tashmë një interpretim të ndryshëm për kohëzgjatjen e mandatit plotësues të shpallur prej tij, duke konsideruar se ai mbaron në datën 14.11.2028 dhe jo në kohën që përkon, sipas vendimit nr. 84/2024, me përtëritjen e parë të pjesshme të Gjykatës në vitin 2025. Për rrjedhojë, dy nga organet e emërtesës së gjyqtarëve kushtetues, në kuptim të interpretimit të bërë në vendimin nr. 84/2024, kanë vënë në diskutim çështjen e ushtrimit të kompetencës së tyre kushtetuese për emërimin/zgjedhjen e gjyqtarëve të rinj të Gjykatës të lidhur me garantimin e parimit të përtëritjes së përbërjes së saj çdo tre vjet me një të tretën.

21. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se konflikti i kompetencave midis organeve të përfshira në procedurën e emërimit të gjyqtarëve kushtetues është konkret e *prima facie* ka natyrë kushtetuese. Ky konflikt në dukje është krijuar nga interpretimi i ndryshëm i kohëzgjatjes së mandateve të gjyqtarëve kushtetues, por dhe në thelb ka ardhur për shkak të zbatimit dhe konkurrimit të dy parimeve kushtetuese, ai i përtëritjes periodike të pjesshme të Gjykatës çdo tre vjet me një të tretën e anëtarëve të saj dhe ai i kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues. Për rrjedhojë, në referim të nenit 131, pika 1, shkronja “ç”, të Kushtetutës, Gjykata vlerëson se ka juridiksion për të marrë në shqyrtim kërkesën e Presidentit për zgjidhjen e mosmarrëveshjes së kompetencave, sipas objektit.

22. Gjykata në jurisprudencën e saj ka pohuar se interpretimi përfundimtar i ligjit themelor të shtetit është funksioni më i rëndësishëm i saj, të cilin ajo e ushtron sa herë që vihet në lëvizje për t’u shprehur për një nga çështjet e parashikuara në nenin 131 të Kushtetutës dhe në normat e tjera kushtetuese. Kontrolli kushtetues, në çdo rast, nuk mund të bëhet pa interpretimin e kuptimit të normave kushtetuese që lidhen me çështjen konkrete në shqyrtim (*shih vendimin nr. 36, datë 4.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Ndonëse interpretimi i dispozitave kushtetuese nuk përbën *per se* mosmarrëveshje kushtetuese (*shih vendimin nr. 85, datë 24.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*), interpretimi përfundimtar i ligjit themelor të shtetit është funksioni më i rëndësishëm i Gjykatës, të cilin ajo e ushtron sa herë që vihet në lëvizje për t’u shprehur për një nga çështjet e parashikuara në nenin 131 të Kushtetutës dhe në normat e tjera kushtetuese. Kontrolli kushtetues, në çdo rast, nuk mund të bëhet pa interpretimin e kuptimit të normave kushtetuese që lidhen me çështjen konkrete në shqyrtim. Në këto raste Gjykata synon t’u japë jetë normave kushtetuese përmes kuptimit të drejtë të përmbajtjes dhe qëllimit të tyre (*shih vendimet nr. 36, datë 4.11.2021; nr. 7, datë 24.2.2016; nr. 29, datë 30.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Nëpërmjet interpretimit që u bën normave ose termave konkretë të Kushtetutës, Gjykata përcakton standardet kushtetuese mbi të cilat duhet të mbështetet veprimtaria e organeve kushtetuese dhe kërkesat në ushtrimin e veprimtarisë së tyre

vendimmarrëse (*shih vendimet nr. 1, datë 23.1.2023; nr. 38, datë 9.12.2022; nr. 36, datë 4.11.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Bazuar në këto standarde, për të zgjidhur mosmarrëveshjen kushtetuese konkrete midis Presidentit dhe Gjykatës bëhet i nevojshëm interpretimi përfundimtar i dispozitave kushtetuese lidhur me ndërveprimin e parimeve kushtetuese të përtëritjes periodike të pjesshme çdo tre vjet me një të tretën e saj me atë të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues.

24. Gjykata vëren, gjithashtu, se Presidenti legjitimohet t'i drejtohet asaj për zgjidhjen e çështjes së konfliktit të kompetencave për sa kohë ka plotësuar kriteret kumulative sipas neneve 54-56 të Ligjit Organik, aspekte këto të gjykimit kushtetues për të cilat nuk pati as ndonjë diskutim nga palët në këtë gjykim.

B. Për themelin e mosmarrëveshjes

25. Presidenti ka parashtruar se konflikti i kompetencave, nga buron edhe e drejta e tij si organ emërtese për të vënë në lëvizje Gjykatën, ka lidhje me faktin se ai është i kushtëzuar në ushtrimin e kompetencës së tij nga vendimmarrja e Gjykatës për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues për sa kohë mosmarrja e këtij vendimi e pengon Presidentin, si organ emërtese, në ushtrimin e kompetencës së tij kushtetuese. Nga ana tjetër, nëse Presidenti do të kalonte në heshtje këto rrethana dhe pasojat që sjell vendimi nr. 84/2024 për të gjitha mandatet e tjera, që për shkak të emërimit me vonesë kapërcejnë afatet për përtëritjen e pjesshme, Gjykata do të vihej në pamundësi për të vendosur deklarimin e mbarimit të mandateve dhe për të siguruar përtëritjen e pjesshme që, sipas atij vendimi, e bën edhe organin e emërtesës përgjegjës për shkeljen e Kushtetutës nëpërmjet mosveprimit. Sipas tij, situata kalimtare për të cilën shprehet vendimi nr. 84/2024 vlen për të gjithë dispozitën e nenit 179 të Kushtetutës, qëllimi i së cilës ka qenë të sigurojë, në mënyrë të veçantë, përtëritjen e pjesshme të trupës në intervalet kohore 2025, 2028 dhe 2031. Presidenti ka pretenduar se Gjykata duhet të sqarojë në mënyrë të plotë dhe përfundimtare atë çfarë ka lënë pa sqaruar edhe për dy organet e tjera të emërtesës në vendimin nr. 84/2024 për zbatimin e mekanizmit të përtëritjes së pjesshme, në kushtet kur emërimi i gjyqtarëve është bërë në tërësi në kapërcim të afateve ligjore, si dhe për saktësimin e rëndësisë që ka data e përfundimit të mandatit të gjyqtarit pararendës për fillimin e procedurës për deklarimin e mbarimit të mandatit në të gjitha rastet kur gjyqtari në vonesë është zgjedhur me mandat të plotë 9-vjeçar.

26. *Subjekti i interesuar, Kuvendi*, ka parashtruar se mbetet i rëndësishëm interpretimi i zbatimit të neneve 125, pikat 3 dhe 6, 129 dhe 179, pika 3, të Kushtetutës dhe sqarimi në mënyrë të plotë e përfundimtare i mekanizmit të përtëritjes së pjesshme të Gjykatës. Sipas tij, vendimi nr. 84/2024 i Gjykatës përfaqëson vendimin e parë interpretues të këtij mekanizmi pas ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016 dhe lë të kuptohet se rëndësia e parimit të përtëritjes së rregullt dhe të pjesshme është sanksionuar jo vetëm për rastin konkret, por si një kornizë orientuese detyruese edhe për të ardhmen. Në këtë situatë, referuar shpalljes së Kuvendit për plotësimin e vakancës së krijuar pas dorëheqjes së gjyqtarit emërtesë e tij, e llogaritur si një mandat i plotë 9-vjeçar, i cili ka filluar nga data e betimit, si dhe referuar frymës së vendimit nr. 84/2024, që ka dalë pas shpalljes së kësaj vakance, në përlllogaritjen e afatit të fillimit të mandatit prezumohet, megjithëse jo në mënyrë taksative, se duhet të ishte përfshirë edhe koha e vonesës në zgjedhjen e gjyqtarit, që është periudha nga data 25.4.2016 (kur ka mbaruar mandatin gjyqtari paraardhës) deri në datën 14.11.2019, kur është kryer betimi. Në këtë kontekst, sipas Kuvendit, Gjykata duhet të konsiderojë edhe nëse është ose jo nevoja për rishpalljen e kësaj vakance.

27. Kurse *subjekti i interesuar, Gjykata e Lartë*, ka parashtruar se për garantimin e përtëritjes së rregullt të Gjykatës procesi është i detyrueshëm të kryhet në kohë nga tre organet e emërtesës, me qëllim shmangien e çdo krize a tensioni që mund të cenojë legjitimitetin dhe funksionimin normal të saj. Sipas tij, skema për përtëritjen kalimtare në nenin 179, pika 3, të Kushtetutës, duke u kufizuar mandati 9-vjeçar i dy gjyqtarëve që do të pasonin ata që nuk ishin

zgjedhur në vitin e rregullt të kryerjes së përtëritjes, ndërsa mandati i gjyqtarëve të tjerë përfundonte rregullisht në vitet e përtëritjes, dy në vitin 2016, dy në vitin 2019 dhe tre në vitin 2022, konfirmoi përtëritjen e Gjykatës si një detyrim kushtetues që prevalon ndaj kohëzgjatjes së mandatit, e qartësuar edhe në nenin 86, pika 4, të Ligjit Organik. Në vendimin nr. 84/2024 është vlerësuar se në ekuilibrin mes parimit të qëndrueshmërisë në detyrë dhe atij të përtëritjes së Gjykatës, i është kushtuar vëmendje e veçantë këtij të fundit, ndaj mosveprimi i Gjykatës për të deklaruar mbarimin e mandatit të gjyqtarit emërtesë e Presidentit, që duhej të ishte kryer para datës 25.4.2025, nuk ka justifikim, aq më pak kushtetues. Sipas këtij subjekti, me qëllim vijimin e procedurës për plotësimin e vakancës së Presidentit, për shmangien e çdo krize që delegjtimon autoritetin e Gjykatës dhe pengon organet e emërtesës në ushtrimin e kompetencës kushtetuese, është në përgjegjësinë kushtetuese të Gjykatës për t'u shprehur pa vonesë me vendim përfundimtar dhe të detyrueshëm për zbatim.

28. Sipas nenit 125, pika 1, të Kushtetutës, Gjykata përbëhet nga 9 anëtarë, tre nga të cilët emërohen nga Presidenti, tre zgjidhen nga Kuvendi dhe tre nga Gjykata e Lartë. Pika 3 e këtij neni parashikon se gjyqtarët e Gjykatës qëndrojnë në detyrë për 9 vjet, pa të drejtë riemërimi dhe sipas nenit 129 të Kushtetutës, gjyqtari fillon detyrën pasi bën betimin përpara Presidentit. Pikat 6 dhe 7 të nenit 125 të Kushtetutës sanksionojnë se përbërja e Gjykatës përtërihet çdo tre vjet me një të tretën e saj, sipas procedurës së përcaktuar me ligj dhe gjyqtari vazhdon në detyrë deri në zgjedhjen e pasardhësit të tij, me përjashtim të rasteve të parashikuara në nenin 127, pika 1, shkronjat “c”, “ç”, “d” dhe “dh”, të Kushtetutës. Sipas shkronjës “b” të këtij të fundit, një nga rastet e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues është kur ai përfundon mandatin 9-vjeçar.

29. Ndërkohë, sipas nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, me qëllim përtëritjen e rregullt të përbërjes së Gjykatës, gjyqtari që do të zëvendësojë gjyqtarin të cilit i mbaron mandati në vitin 2017, do të qëndrojë në detyrë deri në vitin 2025 dhe gjyqtari i ri që do të zëvendësojë gjyqtarin të cilit i mbaron mandati në vitin 2020, do të qëndrojë në detyrë deri në vitin 2028, kurse gjyqtarët e tjerë emërohen për të gjithë kohëzgjatjen e mandatit, sipas ligjit.

30. Gjykata, siç ka theksuar edhe në vendimin e saj nr. 84/2024, çmon se për mandatet e gjyqtarëve kushtetues janë të zbatueshme dy parime kushtetuese, ai i përtëritjes së pjesshme të Gjykatës çdo tre vjet me një të tretën e saj, sipas pikës 6 të nenit 125 të Kushtetutës dhe ai i kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues, sipas pikës 3 të nenit 125 të lidhur me nenin 129 të Kushtetutës, çka bën të nevojshëm interpretimin përfundimtar të Kushtetutës lidhur me ndërveprimin e këtyre parimeve.

31. Në vlerësimin e Gjykatës, çdo dispozitë e Kushtetutës duhet të interpretohet në mënyrë që të jetë e pajtueshme me parimet themelore kushtetuese, pasi çdo dispozitë kushtetuese ka një lidhje të caktuar me dispozitat e tjera dhe së bashku ato formojnë një tërësi normash të harmonizuara (*shih vendimet nr. 29, datë 21.10.2009; nr. 2, datë 19.1.2005, të Gjykatës Kushtetuese*). Në leximin e Kushtetutës nevojitet harmonizimi i tekstit të saj integral dhe pajtimi i atyre dispozitave që mund të duket se krijojnë përplasje mes tyre (*shih vendimet nr. 36, datë 4.11.2021; nr. 7, datë 24.2.2016; nr. 29, datë 30.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Natyra e Kushtetutës, koncepti i kushtetutshmërisë, nënkupton që ajo nuk mund të ketë kontradikta të brendshme. Për pasojë, asnjë dispozitë e Kushtetutës nuk mund të nxirret jashtë kontekstit të saj dhe të interpretohet më vete (*shih vendimet nr. 1, datë 26.1.2021; nr. 7, datë 24.2.2016; nr. 8, datë 8.3.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Gjykata vëren se sipas nenit 125, pika 3, të Kushtetutës gjyqtarët kushtetues qëndrojnë në detyrë për 9 vjet, pa të drejtë riemërimi, detyrë që fillon, sipas nenit 129 të Kushtetutës, pasi gjyqtari bën betimin përpara Presidentit. Për sa i përket mbarimit të mandatit kushtetues, sipas nenit 127, pika 1, shkronja “b”, të Kushtetutës ai mbaron kur përfundon mandati 9-vjeçar. Lidhur me përlogaritjen e datës së saktë të mbarimit të këtij mandati, sipas parashikimeve të nenit 8, pika 3, të Ligjit Organik të Gjykatës, ajo përkon me datën e njëjtë të atij muaji të vitit

të nëntë të bërjes së betimit. Gjykata ka theksuar se dispozitat kushtetuese që parashikojnë fillimin dhe mbarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues janë të lidhura me pavarësinë e Gjykatës dhe të gjyqtarëve të saj. Me qëllim që të përcaktohet nëse një organ është “i pavarur”, ndër të tjera, duhet konsideruar mënyra e emërimit të anëtarëve të tij, si dhe kohëzgjatja e funksionit të tyre. Garancia e kohëzgjatjes dhe paprekshmërisë së mandatit e mbron gjyqtarin nga ndikimet e forcave politike që mund të vijnë në pushtet. Vetëm një gjykatë e pavarur, së cilës i garantohet paprekshmëria e mandatit të anëtarëve të saj, mund të konsiderohet si një gjykatë që administron drejtësinë kushtetuese, në përputhje me parimet kushtetuese. Edhe pse mandati i gjyqtarit kushtetues ka kuptimin e një mandati të dhënë (jo të fituar nëpërmjet votës së zgjedhësve aktivë), parimi i pavarësisë nënkupton, gjithashtu, se gjyqtari, në momentin e emërimit, duhet të dijë kohëzgjatjen e këtij mandati, bazuar në rregullimet ligjore përkatëse dhe kjo kohëzgjatje nuk mund të lihet në diskrecion të organeve që e kanë emëruar/zgjedhur atë (*shih vendimet nr. 55, datë 27.7.2016; nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Nga ana tjetër, Kushtetuta në nenin 125, pika 6, ka përcaktuar se përbërja e Gjykatës përtërihet çdo tre vjet me një të tretën e saj, sipas procedurës së përcaktuar me ligj. Gjykata ka theksuar se përtëritja periodike ka më shumë avantazhe se përtëritja tërësore, sepse në këtë mënyrë garantohet vazhdimësia e jurisprudencës dhe realizohet kombinimi i përvojës së Gjykatës (e paraqitur si shuma e koncepteve dhe qëndrimeve që janë bërë të qëndrueshme gjatë vendimmarrjes së një trupe të caktuar gjyqësore) me atë vetjake të gjyqtarëve të rinj, çka do ta bënte më të vështirë vazhdimësinë e vendimmarrjes së Gjykatës në rast se mandati i të gjithë gjyqtarëve do të përfundonte në të njëjtën kohë. Ky rregullim kushtetues përbën një parim organizativ, i cili bazohet pikërisht në veçoritë specifike të procesit kushtetues që, përveç njohurive të gjyqtarëve, kërkon dhe përvojën e duhur dhe ka për qëllim ruajtjen në përbërje të Gjykatës të një shumice prej dy të tretave të anëtarëve me stazh në detyrë, çka bën të mundur krijimin e një përvoje juridike të posaçme dhe të specializuar në gjykimin kushtetues, e cila nuk mund të përftohet askund tjetër. Kjo bazë njohurish tekniko-juridike në fushën e gjykimit kushtetues, duke qenë se ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë e vendimmarrjes, konsiderohet nga Gjykata si një vlerë e mbrojtur nga Kushtetuta. Përtëritja e Gjykatës çdo tre vjet, me një të tretën e gjyqtarëve, është mjet për të garantuar pavarësinë e saj, sepse mandati i gjyqtarëve nuk përplasit me kohëzgjatjen e mandatit presidencial dhe atij parlamentar, por i tejkalon ato (*shih vendimin nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Gjykata, në aspektin krahasimor, duke iu referuar vendeve që kanë të njëjtën formulë kushtetuese për përtëritjen periodike të pjesshme të Gjykatës, vëren se Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë është vënë në lëvizje nga Presidenti i Republikës për interpretimin e dispozitave kushtetuese lidhur me kohëzgjatjen e mandatit, fillimin dhe mbarimin e tij, kur një gjyqtar kushtetues emërohet/zgjidhet dhe fillon detyrën pas përtëritjes së përbërjes së saj. Ajo gjykatë ka vlerësuar se skema për përtëritjen e përbërjes së saj, sipas Kushtetutës, parashikon mundësinë që një gjyqtar kushtetues të ketë një mandat më të shkurtër se 9 vjet, eventualitet që ka një bazë kushtetuese dhe është i lejueshëm sipas vetë ligjvënësit kushtetues, i cili ka krijuar konceptin e përbërjes së gjykatës, formimit dhe përtëritjes së saj. Në analizë të parimit të kuotës së secilit organ emërtese, si dhe të kohëzgjatjes së mandatit 9-vjeçar, ajo gjykatë ka vlerësuar se përtëritja periodike e pjesshme është një detyrim kushtetues dhe asnjë nga organet që marrin pjesë në konstituimin e gjykatës nuk mund të privohet nga e drejta ose të çlirohet nga detyra e pjesëmarrjes në këtë përtëritje. Për të siguruar realizimin e kësaj skeme, ligjvënësi kushtetues ka kufizuar diskrecionin e organeve të emërtesës, duke përcaktuar periodicitetin e përtëritjes me të cilin lidhet ushtrimi i autoritetit kushtetues të këtyre organeve, gjithmonë çdo tre vjet. Për rrjedhojë, sipas asaj gjykate, diskrecioni i organeve të emërtesës nuk mund të ushtrohet në atë mënyrë që do ta çonte atë përtej afateve kohore kushtetuese të vendosura nga formula kushtetuese në favor të përtëritjes periodike (*shih vendimin nr. 1, datë 11.1.2024, të Gjykatës Kushtetuese të Bullgarisë*).

35. Mbi këtë qasje, Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë, po në të njëjtin vendim, ka vlerësuar se interpretimi i të gjitha dispozitave të tjera i nënshtrohet parimit të përtëritjes së pjesshme, ashtu sikundër edhe kohëzgjatja e vet mandatit të një gjyqtari kushtetues të zgjedhur pas përtëritjes së pjesshme. Skema e përtëritjes së përbërjes së gjykatës është një zgjidhje kushtetuese që krijon një detyrim për organin e emërtesës për të ushtruar kompetencën e tij kushtetuese në kohën e duhur. Qasja interpretuese që i jep përparësi parimit të përtëritjes së pjesshme përshtatet brenda mekanizmit mbrojtës të respektimit të rendit kushtetues demokratik, i zbatueshëm në situata të jashtëzakonshme të mosveprimit nga ana e ndonjërit prej organeve kushtetuese që ka mundësinë të shkelë këtë kërkesë themelore (të përtëritjes së pjesshme periodike) të parashikuar në Kushtetutë. Sipas saj, ky lloj kuptimi nuk e shfuqizon afatin 9-vjeçar të ushtrimit të detyrës, por e lidh zbatimin e tij si një proces gjithëpërfshirës me periudhat e përtëritjes së gjykatës. Interpretimi i dispozitave kushtetuese bazohet në kufijtë kushtetues të mandatit të përcaktuar kushtetutshmërisht, ku fillimi dhe mbarimi përcaktohen në momentet përkatëse të përtëritjes së përbërjes së gjykatës. Në përfundim, ajo gjykatë interpretoi dispozitën kushtetuese se një gjyqtar kushtetues i emëruar/zgjedhur pas përtëritjes së përbërjes së saj ushtron kompetencat vetëm për pjesën e mbetur të mandatit nga momenti i përcaktuar kushtetues i kësaj përtëritjeje (*shih vendimin nr. 1, datë 11.1.2024, të Gjykatës Kushtetuese të Bullgarisë*).

36. Në vijim, pas dhënies së atij vendimi, Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë është vënë sërish në lëvizje nga Presidenti i Republikës dhe nga një grup deputetësh për kundërshtimin e vendimeve të Asamblesë Kombëtare të datës 19.1.2024 për zgjedhjen e dy gjyqtarëve të rinj kushtetues për një mandat 9-vjeçar. Gjykata Kushtetuese e Bullgarisë, në përputhje me vendimin interpretues të saj nr. 1 të vitit 2024, vendosi të deklarojë jokushtetuese vendimet për zgjedhjen e gjyqtarëve të rinj kushtetues në pjesën që ato përcaktojnë mandatin e tyre 9-vjeçar (*shih vendimin datë 9.7.2024, të Gjykatës Kushtetuese të Bullgarisë*).

37. Duke iu kthyer rastit konkret, për sa i përket zbatimit të skemës që ka synuar garantimin e parimit kushtetues të përtëritjes së pjesshme, parim i cili ka funksionuar që në kohën e ngritjes së Gjykatës, ajo konstaton se ai nuk ka arritur të respektohet rregullisht, shkak për të cilin Gjykata është vënë disa herë në lëvizje, si për interpretimin e rregullit të përtëritjes së pjesshme sipas dispozitave të ligjit “Për dispozitat kryesore kushtetuese” (*shih vendimin nr. 4, datë 2.6.1995, të Gjykatës Kushtetuese*), ashtu edhe për përcaktimin e raportit që duhet të ekzistojë mes dy parimeve që sanksionon neni 125 i Kushtetutës, parimit të përtëritjes periodike e të pjesshme të përbërjes dhe parimit të garantimit të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues (*shih vendimet nr. 41, datë 19.7.2012; nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Në jurisprudencën e saj Gjykata është shprehur se është në kompetencë të ligjvënësit kushtetues që të gjejë dhe të zbatojë mekanizmin e përshtatshëm për të respektuar parimin kushtetues të përtëritjes së përbërjes së saj çdo tre vjet në një të tretën (*shih vendimin nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithsesi, pavarësisht këtij rekomandimi të Gjykatës, deri në vitin 2016 kushtetutëbërësi nuk ka ndërhyrë për gjetjen e atij mekanizmi të përshtatshëm që do të garantonte respektimin e nenit 125, pika 3, të Kushtetutës, sipas formulimit të tij në atë kohë.

38. Në vitin 2016 u miratua paketa e reformës në drejtësi, ndryshime kushtetuese që prekën, mes të tjerash, edhe formulën e emërimit/zgjedhjes së gjyqtarëve kushtetues, ndërkohë që mbetën të pandryshuara parashikimet për kohëzgjatjen 9-vjeçare të mandatit të gjyqtarit kushtetues dhe për përtëritjen e Gjykatës çdo tre vjet, me një të tretën e saj. Procesit të miratimit të kësaj pakete i parapriu një proces analitik i gjendjes aktuale të sistemit të drejtësisë, ku u evidentuan problematikat në aspektet e organizimit, funksionimit dhe administrimit të tij. Pjesë e analizës ishin edhe dispozitat kushtetuese dhe ato të Ligjit Organik të Gjykatës, me qëllim identifikimin e problemeve që janë hasur në praktikë nga zbatimi i tij në të gjitha aspektet e organizimit dhe funksionimit të kësaj Gjykate. Ndër të tjera, u konstatua problematika e

zbatimit të parimit të përtëritjes së pjesshme (rotacioni) dhe e procedurës për realizimin e saj, mekanizëm kushtetues që ishte bërë i pazbatueshëm në praktikë; nuk rezultonte eficient procesi i emërimit të gjyqtarëve kushtetues; gjyqtarët qëndronin në detyrë për një kohë të gjatë, tej mandatit kushtetues, për shkak të mosplotësimit brenda afateve të arsyeshme të vendeve vakante; Ligji Organik nuk parashikonte afate të përcaktuara kohore për procesin e emërimit, etj. Sipas dokumentit analitik, edhe pse Gjykata lidhur me pengesën për kryerjen e rotacionit është shprehur në vendimin e saj nr. 24, datë 9.6.2011 që në dispozitën kushtetuese përkatëse të rregullohet mekanizmi nga ana e ligjvënësit, ky vendim nuk është zbatuar (*shih “Analizë e sistemit të drejtësisë në Shqipëri, faqet 28 dhe 44*). Po kështu, është evidentuar se vonesat në përtëritjen e Gjykatës dhe në plotësimin e vakancave të saj kanë sjellë deformim të Kushtetutës për sa i takon tejzgjatjes së mandatit të gjyqtarëve kushtetues (*po aty, faqe 32*).

39. Në kohën e hartimit dhe miratimit të ndryshimeve kushtetuese, pra deri në datën 22.7.2016, situata e mandateve kushtetuese të gjyqtarëve në detyrë paraqitej si vijon: dy gjyqtarë (V.K. dhe S.B.) kishin mbaruar mandatin 9-vjeçar në datën 25.4.2016, por vijonin të qëndronin në detyrë në pritje të zgjedhjes së pasardhësit të tyre; gjyqtarja V.T. mbaronte mandatin 9-vjeçar në datën 10.3.2017; dy gjyqtarë (B.D. dhe A.Xh.) mbaronin mandatin 9-vjeçar në datën 25.5.2019; gjyqtari F.H. mbaronte mandatin 9-vjeçar në datën 4.7.2020; tre gjyqtarët e tjerë (B.I., G.D. dhe F.L.), mbaronin mandatin e tyre 9-vjeçar në datat 8.4.2022 (dy të parët) dhe 2.5.2022 (i treti).

40. Referuar momentit kohor të zgjedhjes së gjyqtarëve kushtetues në detyrë në atë kohë, si dhe në kuptim të përmbajtjes së pikës 3 të nenit 125 të Kushtetutës që parashikon kohëzgjatjen 9-vjeçare të qëndrimit në detyrë, konstatohet se përtëritja periodike e pjesshme e Gjykatës, çdo tre vjet me një të tretën e anëtarëve, nuk mund të realizohej në përputhje me parashikimin e pikës 6 të nenit 125 të Kushtetutës, për shkak se dy mandate mbaronin në vitin 2016 dhe një në vitin 2017, dy mandate të tjera mbaronin në vitin 2019 dhe një në vitin 2020 kurse tre mandatet e tjera në vitin 2022. Për rrjedhojë, në përtëritjen e parë dhe të dytë të Gjykatës që do të realizohej pas hyrjes në fuqi të ndryshimeve kushtetuese, dy mandate (një për secilën prej tyre) përfundonin në vitin pasardhës, duke mos u garantuar kështu përtëritja e Gjykatës çdo tre vjet me një të tretën, gjë që diktoi nevojën e ndërhyrjes së ligjvënësit kushtetues.

41. Për sa më sipër, për këtë qëllim, në ndryshimet kushtetuese të vitit 2016 ligjvënësi kushtetues ka miratuar në dispozitën kalimtare, nenin 179, pikën 3, që parashikon: “*Me qëllim përtëritjen e rregullt të përbërjes së Gjykatës Kushtetuese, gjyqtari që do të zëvendësojë gjyqtarin, të cilit i mbaron mandati në vitin 2017, do të qëndrojë në detyrë deri në vitin 2025 dhe gjyqtari i ri, që do të zëvendësojë gjyqtarin, të cilit i mbaron mandati në vitin 2020, do të qëndrojë në detyrë deri në vitin 2028. Gjyqtarët e tjerë të Gjykatës Kushtetuese emërohen për të gjithë kohëzgjatjen e mandatit, sipas ligjit.*”.

42. Këto parashikime u reflektuan edhe në Ligjin Organik të Gjykatës dhe konkretisht, sipas nenit 86, pika 4, të tij: “*Përtëritja e gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese deri në vitin 2022 do të bëhet sipas skemës së parashikuar më poshtë: a) Gjyqtarët që do të zëvendësojnë gjyqtarët, të cilëve u mbaron mandati në vitin 2016, emërohen sipas radhës, përkatësisht nga Presidenti i Republikës dhe nga Kuvendi. b) Gjyqtari që do të zëvendësojë gjyqtarin, të cilit i mbaron mandati në vitin 2017, zgjidhet nga Gjykata e Lartë dhe qëndron në detyrë deri në vitin 2025. c) Gjyqtarët që do të zëvendësojnë gjyqtarët, të cilëve u mbaron mandati në vitin 2019, emërohen sipas radhës, përkatësisht nga Presidenti i Republikës dhe nga Kuvendi. ç) Gjyqtari që do të zëvendësojë gjyqtarin, të cilit i mbaron mandati në vitin 2020, zgjidhet nga Gjykata e Lartë dhe qëndron në detyrë deri në vitin 2028. d) Gjyqtarët që do të zëvendësojnë gjyqtarët, të cilëve u mbaron mandati në vitin 2022, emërohen sipas radhës, përkatësisht nga Presidenti i Republikës, nga Kuvendi dhe nga Gjykata e Lartë.*”.

43. Gjykata rithekson se qëllimi i miratimit të kësaj dispozite, referuar materialeve në lidhje me reformën kushtetuese në drejtësi, por edhe opinionit të Komisionit të Venecias për

emërimin e anëtarëve të Gjykatës (*shih opinionin CDL-AD (2020)010, datë 19.6.2020*), ka qenë gjetja e një mekanizmi për të mundësuar zbatimin e parimit kushtetues të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës, por edhe për të bërë funksionale kompetencën e organeve të emërtesës sipas modelit të ri të emërimit/zgjedhjes së gjyqtarëve, duke parashikuar mënyrën e zbatimit të këtij parimi në të ardhmen në raport me situatën faktike të përbërjes së Gjykatës në atë moment për sa i përket mbarimit të mandateve të gjyqtarëve të saj, situatë e cila, për shkak të një konflikti të organeve të mëparshme të emërtesës (President/Kuvend), kishte çuar në mosrespektimin e këtij parimi kushtetues (*shih vendimin nr. 84, datë 23.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

44. Në vitin 2024 Gjykata, për deklarimin e mbarimit të mandatit kushtetues që sipas dispozitës kalimtare mbaronte në vitin 2025, u përball për herë të parë edhe me përmbajtjen dhe zbatimin e dispozitave kushtetuese pas reformës kushtetuese të vitit 2016, konkretisht të pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës. Gjykata vlerësoi se, me qëllim përputhjen e kësaj situatë faktike me rregullin kushtetues të përtëritjes së rregullt të përbërjes së Gjykatës, ligjvënësi kushtetues dhe, në vijim, ligjvënësi, përmes asaj dispozite kushtetuese kalimtare dhe rregullimeve të bëra në Ligjin Organik, duket se e kanë përcaktuar kohëzgjatjen e qëndrimit në detyrë të gjyqtarit zëvendësues të lidhur jo thjesht me vitin 2025, por edhe me momentin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës. Në atë rast konkret, në situatën që Kushtetuta ka përcaktuar vetëm vitin 2025, Gjykata u ndal në përcaktimin e datës së saktë (ditës dhe muajit) të mbarimit të atij mandati, duke vlerësuar se qëndrimi në detyrë dhe kohëzgjatja e mandatit ka të bëjë me kuptimin e nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, të normave të tjera kushtetuese, për aq sa ato lidhen me të, të normave të Ligjit Organik të Gjykatës, si dhe të akteve të procedurës së zgjedhjes së gjyqtarit në fjalë. Gjykata, në analizë edhe të parimeve kushtetuese të garancisë së kohëzgjatjes dhe paprekshmërisë së mandatit dhe të përtëritjes së pjesshme të saj, referuar përmbajtjes së nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, si norma e zbatueshme në atë rast konkret, vlerësoi se momenti i mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës duket se ka lidhje me kohëzgjatjen e qëndrimit në detyrë të gjyqtarit që e ka zëvendësuar atë, në veçanti për sa i përket momentit të mbarimit të kësaj kohëzgjatjeje. Ligjvënësi kushtetues dhe, në vijim, ligjvënësi, duket se e kanë përcaktuar kohëzgjatjen e qëndrimit në detyrë të gjyqtarit zëvendësues të lidhur jo thjesht me vitin 2025, por edhe me momentin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës (*shih vendimin nr. 84, datë 23.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

45. Për sa më sipër, Gjykata çmon se edhe në rastin konkret çështja që vihet në diskutim përpara saj është pikërisht garantimi i përtëritjes së rregullt të përbërjes së Gjykatës pas ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016 dhe në këtë drejtim, nëse dispozitat kalimtare janë të zbatueshme ndaj të gjithë gjyqtarëve që janë duke ushtruar detyrën apo vetëm ndaj dy gjyqtarëve të cilët, sipas pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës, kanë të përcaktuar kohëzgjatjen e mandatit të tyre përkatësisht deri në vitin 2025 dhe vitin 2028.

46. Gjykata thekson se dispozitat kushtetuese dhe ligjore me natyrë kalimtare kanë rregulluar momentin e kalimit nga një sistem në një tjetër, duke parashikuar mënyrën e zbatimit të dispozitave të reja për situatat faktike ose marrëdhëniet ekzistuese. Në situatën faktike si më sipër (*shih paragrafët 37-38 të vendimit*), të konstatuar në momentin e miratimit të paketës ligjore të vitit 2016, vit deri në të cilin qartazi skema e përtëritjes së pjesshme të Gjykatës kishte dështuar të funksiononte, sikundër në përmbushje të detyrimit të përcaktuar për ligjvënësin kushtetues për të gjetur mekanizmin e vlefshëm dhe të përshtatshëm për respektimin e parashikimit kushtetues të përtëritjes periodike të pjesshme (*shih vendimin nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*), në nenin 179, pika 3, të Kushtetutës u parashikua në mënyrë të shprehur koha e qëndrimit në detyrë e dy gjyqtarëve kushtetues, atyre që do të zëvendësonin dy gjyqtarët të cilëve u mbaronte mandati në vitet 2017 dhe 2020.

47. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se për sa kohë ligjvënësi kushtetues në përmbushje të jurisprudencës kushtetuese u aktivizua dhe përcaktoi mekanizmin e vlefshëm dhe të

përshtatshëm për respektimin e parashikimit kushtetues të përtëritjes periodike të pjesshme të saj, një interpretim i ndryshëm i nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, qoftë edhe duke kërkuar përsëri ndërhyrjen e ligjvënësit kushtetues, do të binte ndesh me parimin e luajalitetit kushtetues dhe atij të koherencës së jurisprudencës së Gjykatës, të cilave i nënshtrohet edhe vetë Gjykata. Nga ana tjetër, një interpretim i ndryshëm i Gjykatës, pa kërkuar ndërhyrjen e ligjvënësit kushtetues, në zbatim të jurisprudencës së sipërcituar, nuk është i mundur pa u testuar më parë mekanizmi i gjetur nga ligjvënësi kushtetues. Prandaj, duke marrë parasysh rrethanat mbizotëruese në bazë të të cilave u miratuan dispozitat e reja kushtetuese, është e nevojshme fillimisht të sigurohet një interpretim konstruktiv dhe funksional i parimit të përtëritjes së Gjykatës. Nën këtë optikë, Gjykata thekson se organet e emërtesës, në zbatim të parimit të luajalitetit kushtetues, i cili shpreh në thelb respektin e ndërsjellë të organeve kushtetuese ndaj kompetencave të tjetrit, si dhe nënkupton krijimin e një raporti bashkëpunimi midis tyre, duhet ta kuptojnë dhe interpretojnë parimin e përtëritjes së Gjykatës në të njëjtën mënyrë, duke ndjekur e zbatuar të njëjtat rregulla.

48. Në këtë këndvështrim, Gjykata vëren se regjimi tranzitor që parashikon kjo dispozitë është i zbatueshëm për të gjitha mandatet e gjyqtarëve kushtetues në detyrë në momentin e miratimit të tij. Përmes dispozitës kushtetuese të pikës 3 të nenit 179, kushtetutëbërësi ka synuar të rregullojë regjimin tranzitor të mandateve të gjyqtarëve kushtetues të emëruar/zgjedhur menjëherë pas ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016. Me shtimin e togfjalëshit *“me qëllim përtëritjen e rregullt të përbërjes së Gjykatës”* në përmbajtje të dispozitës kalimtare, në ekuilibrin midis parimit të qëndrueshmërisë në detyrë dhe atij të përtëritjes së saj, kushtetutëbërësi i ka kushtuar vëmendje të veçantë këtij të fundit (*shih vendimin nr. 84, datë 23.12.2024, të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj, Gjykata vlerëson se qëllimi i dispozitës kushtetuese është garantimi i përtëritjes së rregullt të përbërjes së saj, parim i përcaktuar shprehimisht në nenin 125, pika 6, të Kushtetutës.

49. Bazuar në sa më lart, parimi i përtëritjes së pjesshme për gjyqtarët në regjimin tranzitor sipas pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës mbizotëron në raport me parimin e kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues. Gjykata thekson se kohëzgjatja e mandateve kushtetuese që i përkasin këtij regjimi tranzitor, ka qenë e kufizuar në kohë që në krye të herës, pasi vetëm në këtë mënyrë dhe vetëm përmes këtij interpretimi do të garantohet qëllimi kryesor i dispozitës kalimtare, nenit 179, pika 3, të Kushtetutës. Në këtë këndvështrim, parashikimi i shprehur në po këtë dispozitë për përcaktimin e dy mandateve më të shkurtra se 9 vjet, konkretisht ato që mbarojnë në vitin 2025 dhe vitin 2028, i shërben dhe është në funksion të garantimit të parimit të përtëritjes së rregullt, i cili ka kuptimin të vendosë rregullin e përtëritjes me një të tretën dhe jo anasjelltas. Përndryshe, nëse këtyre parashikimeve do u jepej një kuptim i ndryshëm, shkurtimi i mandateve i vetëm dy gjyqtarëve kushtetues në vitin 2025 dhe vitin 2028, jo vetëm do të mbetej i pakuptimtë, por ai, përkundrazi, do të bëhej në vetvete pengesë për arritjen e vet qëllimit të kësaj norme, pra për garantimin e mbarimit të njëkohshëm, brenda të njëjtit vit, të tre mandateve kushtetuese, si i vetmi mekanizëm për të siguruar përtëritjen e Gjykatës me një tretën çdo tre vjet. Po në funksion të garantimit të këtij qëllimi kushtetutëbërësi ka parashikuar në dispozitën kalimtare se gjyqtarët e tjerë të Gjykatës emërohen për të gjithë *“kohëzgjatjen e mandatit, sipas ligjit”*. Ky formulim qartëson qëllimin e kushtetutëbërësit që përgjatë regjimit tranzitor, sipas nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, kohëzgjatja e mandateve kushtetuese të gjyqtarëve të emëruar/zgjedhur në detyrë nuk i nënshtrohet parashikimeve të regjimit të përhershëm kushtetues që rregullohet sipas neneve 125, pika 3 dhe 129 të Kushtetutës. Referenca *“sipas ligjit”* ka të bëjë me pikën 4 të nenit 86 të Ligjit Organik të Gjykatës, që është pjesë e së njëjtës paketë legjislativë me ndryshimet kushtetuese të vitit 2016. Kjo dispozitë nuk ka parashikuar shprehimisht kohën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, por ka përcaktuar skemën kohore të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës, skemë sipas së cilës, në funksion të qëllimit të kushtetutëbërësit, përtëritja e parë me një të tretën bëhet në vitin 2025,

përtëritja e dytë me një të tretën bëhet në vitin 2028 dhe përtëritja e tretë me një të tretën bëhet në vitin 2031.

50. Thënë kjo, Gjykata vlerëson të ndalet në vijim edhe në interpretimin e dispozitave kushtetuese dhe lidhur me to, të dispozitave të Ligjit Organik të Gjykatës që përcaktojnë datën e fillimit dhe mbarimit të qëndrimit në detyrë të gjyqtarëve kushtetues përgjatë kësaj periudhe tranzitore.

51. Gjykata vëren se sipas nenit 125, pika 3, të Kushtetutës gjyqtarët kushtetues qëndrojnë në detyrë për 9 vjet, detyrë që, sipas nenit 129 të Kushtetutës, fillon pasi bëjnë betimin përpara Presidentit. Nga ana tjetër, dispozitat kalimtare kushtetuese dhe ligjore kanë parashikuar një rregull të ndryshëm për kohëzgjatjen e qëndrimit në detyrë të gjyqtarëve që ndodhen në regjimin tranzitor dhe që ushtrojnë detyrën brenda mandateve kushtetuese që përfshihen në skemën e përcaktuar në pikën 4 të nenit 86 të Ligjit Organik të Gjykatës. Për rrjedhojë, neni 129 i Kushtetutës i lidhur me nenin 8, pika 3, të Ligjit Organik të Gjykatës, nuk mund të gjejnë zbatim në rastin e gjyqtarëve kushtetues në detyrë përgjatë regjimit kushtetues tranzitor. Neni 179, pika 3, i Kushtetutës, në ndryshim nga neni 125, pika 7, i saj, që parashikon se gjyqtari kushtetues vazhdon në detyrë deri në zgjedhjen e pasardhësit të tij, nuk flet për gjyqtarë pasardhës, por për gjyqtarin që do të zëvendësojë gjyqtarin, të cilit i mbaron mandati në vitin 2017.

52. Për rrjedhojë, norma kushtetuese (dispozita kalimtare) përmban një parashikim të ndryshëm nga rregulli i përgjithshëm i kohëqëndrimit në detyrë dhe mbarimit të mandatit. Në funksion të zbatimit të parimit kushtetues të përtëritjes periodike të pjesshme të Gjykatës, nga kushtetutëbërësi duket se është pasur në konsideratë lidhja mes mbarimit të mandatit të gjyqtarit paraardhës dhe fillimit (ideal) të qëndrimit në detyrë të gjyqtarit të ri, e reflektuar kjo edhe në parashikimin e pikës 4 të nenit 86 të Ligjit Organik të Gjykatës. Gjykata, në kuptim të parimit të kushtetutshmërisë, që nënkupton sistemin harmonik të normave kushtetuese dhe nuk lejon kontradiktat e brendshme, vlerëson se ky është i vetmi interpretim kushtetues që do të garantonte qëllimin e kushtetutëbërësit, si më sipër, për respektimin e parimit të sanksionuar në nenin 125, pika 6, të Kushtetutës. Ndonëse në pikën 4 të nenit 86 të Ligjit Organik të Gjykatës nuk parashikohet shprehimisht koha e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, referuar skemës kohore të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës, sipas së cilës përtëritja e parë me një të tretën bëhet në vitin 2025, përtëritja e dytë me një të tretën bëhet në vitin 2028 dhe përtëritja e tretë me një të tretën bëhet në vitin 2031, përgjatë këtij regjimi tranzitor, fillimi i mandatit të gjyqtarit kushtetues përkon me datën e deklaruar ose që duhej deklaruar nga Gjykata dhe jo nga ndonjë organ tjetër kushtetues të mbarimit të mandatit kushtetues të gjyqtarit që ai zëvendëson.

53. Edhe pse skema për përtëritjen e përbërjes së Gjykatës përgjatë regjimit tranzitor parashikon mundësinë që gjyqtari kushtetues të ushtrojë detyrën për një kohëzgjatje më të shkurtër se mandati kushtetues 9-vjeçar, kjo gjen mbështetje kushtetuese dhe është e lejueshme nga vetë kushtetutëbërësi, për sa kohë reflekton vetë konceptin e tij kushtetues, me qëllim garantimin e parimit të përtëritjes periodike të pjesshme të kësaj Gjykate. Ky lloj kuptimi nuk e shfuqizon afatin 9-vjeçar të ushtrimit të detyrës, por e lidh zbatimin e tij si një proces gjithëpërfshirës me periudhat e përtëritjes të Gjykatës. Në vlerësimin e Gjykatës, respektimi i këtij parimi do të garantonte edhe respektimin e parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve përmes respektimit të mekanizmit kushtetues të kuotave të secilit organ emërtese në përbërjen e Gjykatës çdo tre vjet.

54. Gjykata vlerëson se një interpretim i ndryshëm, duke njohur si moment të fillimit të kohëzgjatjes 9-vjeçare në detyrë atë të betimit përpara Presidentit, do të çonte në mosrespektimin e vullnetit të kushtetutëbërësit dhe mosrespektimin e skemës së përcaktuar prej tij, të përtëritjes periodike, për rrjedhojë do të ishte kushtetutshmërisht i palejueshëm. Po kështu, një qëndrim i ndryshëm do të vishte organet e emërtesës ose organet e përfshira në

procesin e emërimit/zgjedhjes së gjyqtarit kushtetues me një pushtet që vetë Kushtetuta nuk ua ka njohur atyre, për të përcaktuar përmes (mos)veprimeve të tyre momentin nga i cili do të fillojë e për rrjedhojë do të mbarojë një mandat kushtetues që i përket një kuote të caktuar, duke u përfshirë kështu drejtpërdrejt në mënyrën e zbatimit të parimit të përtëritjes së pjesshme.

55. Po në këtë kuptim, edhe pse Komisioni i Venecias në opinionin për emërimin e anëtarëve të Gjykatës është i mendimit se vitet fikse të fillimit dhe mbarimit të mandateve 9-vjeçare duhet të hiqen (së bashku me rregullin e radhës ose sekuencën e emërimeve) dhe gjyqtarët kushtetues duhet të gëzojnë gjithmonë një mandat të plotë 9-vjeçar, edhe nëse janë zgjedhur me vonesë ose marrin një mandat që ka mbaruar përpara afatit, ai vë theksin te ndryshimet që do ta bënë pozicionin e gjyqtarit kushtetues më tërheqës për kandidatët e kualifikuar, si dhe më kuptimplotë (*shih opinionin CDL-AD (2020)010, datë 19.6.2020, paragrafi 107*). Në këtë pikë Gjykata gjen me vend të theksojë se ai opinion, pavarësisht se lidhej me radhën e emërimeve të gjyqtarëve kushtetues, nisur nga konteksti kohor mbi të cilin është dhënë, jo vetëm i referohej numrit të ulët të aplikimeve për disa vakanca shumë të shkurtra (2-3 vjet) për gjyqtar kushtetues të asaj kohe dhe kandidimit njëherazi në disa vakanca të disa kandidatëve, por qartazi bën fjalë për një situatë që duhet të rregullohet/ndryshohet në të ardhmen për shkak të kompleksitetit të formulës së emërimeve/zgjedhjes së këtyre gjyqtarëve. Si i tillë, në vlerësimin e Gjykatës ai mund të merret në konsideratë (nga kushtetutëbërësi ose vetë Gjykata) vetëm nëse formula aktuale nuk do të funksionojë, ndaj nuk mund të interpretohet se gjen zbatim për gjyqtarët në detyrë. Fakti që rregullimin e përtëritjes së parë të Gjykatës pas vitit 2016 kushtetutëbërësi e ka zgjedhur ta bëjë me një dispozitë kalimtare, dëshmon se rastet e mbarimit të mandateve të gjyqtarëve që janë emëruar/zgjedhur në periudhën tranzitore do të konsiderohen si mekanizmi i duhur që do të sigurojë vazhdimësinë përtëritëse të Gjykatës në përbërjen e ardhshme të saj.

56. Për sa më sipër, Gjykata, bazuar edhe në përmbajtjen e nenit 127, pika 2, të Kushtetutës, që parashikon se mbarimi i mandatit të gjyqtarit kushtetues deklarohet me vendim të kësaj Gjykate, i cili është zbërthyer në parashikimet e nenit 9, pika 2, të Ligjit Organik, arrin në përfundimin se data e fillimit të të gjitha mandateve kushtetuese që përfshihen në regjimin tranzitor sipas nenit 179, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 86, pika 4, të Ligjit Organik të Gjykatës, pavarësisht se cilës kuotë i përket ato, përkon me datën e deklaruar (apo që duhej të deklarohet) nga Gjykata të mbarimit të mandatit kushtetues 9-vjeçar të gjyqtarit që zëvendësohet, datë nga e cila, për rrjedhojë, përllogaritet, sipas parashikimeve përkatëse kushtetuese dhe ligjore, edhe data e mbarimit të atij mandati kushtetues.

57. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit, Presidentit, në drejtim të ekzistencës së një konflikti kushtetues mes tij dhe Gjykatës janë të bazuara dhe duhet të pranohen. Për rrjedhojë, e vetmja mënyrë për zgjidhjen e këtij konflikti kompetencash është deklarimi i mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues emërtesë e Presidentit, vendim që do i hapë rrugë fillimit të procedurave për ushtrimin nga ky organ emërtesë të kompetencës kushtetuese për emërimin e gjyqtarit të ri, pjesë e kuotës së tij në përtëritjen e pjesshme të Gjykatës në vitin 2025, vendim i cili, sikurse u theksua më lart, për shkak të natyrës së tij deklarative do të shqyrtohet veçmas nga ky proces.

58. Gjykata vëren, gjithashtu, se subjekti i interesuar, Kuvendi, ka shpallur vakancën e pjesshme për shkak të mbarimit përpara afatit të mandatit të zonjës E.T., duke konsideruar në njoftimin për hapjen e procedurave se ky është një mandat i plotë 9-vjeçar që përfundon në datën 14.11.2028. Në parashtrimet e tij drejtuar Gjykatës ky subjekt ka kërkuar edhe që të konsiderohet nevoja për rishpalljen ose jo të kësaj vakance nga Kuvendi. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se, në përputhje me interpretimin e vendimit të saj, mandati kushtetues që është emërtesë e Kuvendit ka mbaruar po në datën 25.4.2025, që përkon me datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që është zëvendësuar (zotit V.K.). Megjithatë, në situatën që mbarimi i këtij mandati (zonjës E.T.) është deklaruar tashmë nga Gjykata me vendimin nr. 62/2024, për shkak të heqjes dorë të gjyqtarit kushtetues, në të cilin nuk është përcaktuar data e mbarimit të

mandatit kushtetues, i takon Kuvendit të marrë masat për të garantuar respektimin e përtëritjes së pjesshme të Gjykatës në vitin 2025, duke rishpallur kështu procedurat për zgjedhjen e gjyqtarit të ri kushtetues, pjesë e kuotës së tij, në përputhje me parashikimet kushtetuese e ligjore në fuqi, si dhe me arsyetimin e këtij vendimi.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 124, 131, pika 1, shkronja “ç” dhe 134, pikat 1, shkronja “a” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri dhe me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Kompetenca për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues i përket Gjykatës Kushtetuese dhe vetëm pas kësaj organi i emërtesës ushtron kompetencën e tij të emërimit/zgjedhjes të gjyqtarit kushtetues.

2. Shqyrtimin veçmas të kërimit të Presidentit të Republikës për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese.

3. Interpretimin e nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, si vijon:

Qëllimi i dispozitës kushtetuese është garantimi i përtëritjes së rregullt të përbërjes së Gjykatës Kushtetuese, parim i përcaktuar në nenin 125, pika 6, të Kushtetutës. Për këtë arsye, neni 179, pika 3, i Kushtetutës ka përcaktuar shkurtimin me më pak se 9 vjet të mandateve të dy gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese, njëri deri në vitin 2025 dhe tjetri deri në vitin 2028. Për sa i përket *“kohëzgjatjes së mandatit, sipas ligjit”* të gjyqtarëve të tjerë, kjo dispozitë kushtetuese i referohet nenit 86, pika 4, të Ligjit Organik të Gjykatës, i cili ka përcaktuar skemën kohore të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës Kushtetuese, duke parashikuar përtëritjen e parë me një të tretën në vitin 2025, përtëritjen e dytë me një të tretën në vitin 2028 dhe përtëritjen e tretë me një të tretën në vitin 2031.

Fillimi i mandatit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese përgjatë këtij regjimi tranzitor përkon me datën e deklaruar nga Gjykata Kushtetuese të mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai zëvendëson.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 16.10.2025.

Shpallur më 13.1.2026.

Kryetare (pjesërisht kundër): Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Ilir Toska, Sandër Beci, Marjana Semini

Anëtarë (pjesërisht kundër): Sonila Bejtja, Genti Ibrahimi

MENDIM PAKICE

1. Në gjykimin kushtetues të çështjes që i përket kërimit tjetër të Presidentit, atij për zgjidhjen e konfliktit të kompetencave dhe, për këtë shkak, interpretimin përfundimtar të Kushtetutës, gjyqtarët e pakicës mbajnë qëndrim të kundërt me shumicën për sa i përket pikës 3 të dispozitivit, pra interpretimit të dispozitave kushtetuese të zbatueshme në rastin konkret dhe që lidhen me parimin e përtëritjes së Gjykatës. Qëndrimi ynë bazohet, në thelb, mbi të njëjtat argumente të parashtruara në qëndrimin në pakicë të mbajtur në vendimin nr. 65, datë

24.10.2025 (vendimi nr. 65/2025), me të cilin, nga e njëjta shumicë e anëtarëve të Gjykatës, është deklaruar i mbyllur, përpara përfundimit të kohëzgjatjes së tij, mandati i gjyqtarës kushtetuese emërtesë e Presidentit, e emëruar me dekretin nr. 11886, si zëvendësuese në vakancën e plotë 9-vjeçare që ka filluar në datën 15.10.2019.

2. Për shkak se ai vendim (nr. 65/2025) ishte pasojë dhe zbatoi në mënyrë të menjëhershme këtë vendim interpretues të shumicës dhe qëndrimin e mbajtur prej saj në dispozitivin e shpallur publikisht, edhe pse u shpall, u publikua dhe prodhoi efektet e tij më parë në kohë sesa ky vendim, në atë mendim pakice janë parashtruar argumentet që kanë të bëjnë pikërisht me kuptimin dhe interpretimin e gabuar që u është bërë dispozitave kushtetuese nga shumica, çka ka sjellë edhe pasoja antikushtetuese, për sa kohë shkelen parime e të drejta kushtetuese. Siç është theksuar në mendimin e pakicës të vendimit nr. 65/2025, këto pasoja konsistojnë në cenimin e parimit të sigurisë juridike, pritshmërive të ligjshme dhe cenimin e mandatit kushtetues, që është edhe cenimi më i rëndë.

3. Po siç është theksuar edhe në atë mendim pakice, duket sikur qëndrimi i shumicës ka qenë i paracaktuar që në vendimin e saj nr. 84/2024, i cili, edhe pse i dhënë në një çështje konkrete, duket të ketë qenë hapi i parë, përcaktues, i qasjes që do të mbahej në vijim edhe për disa, por jo për të gjitha mandatet e tjera kushtetuese të gjyqtarëve që i përkasin regjimit tranzitor sipas nenit 179, pika 3, të Kushtetutës. Ai vendim (nr. 84/2024) qartazi është dhënë nga Gjykata në situata të ndryshme, që imponoheshin nga rrethanat faktike të zbatueshme në vetëm atë rast konkret, në momentin e aplikimit të normës, të cilat janë tërësisht të ndryshme me ato që kanë ekzistuar në çështjen në shqyrtim dhe atë të shqyrtuar me vendimin nr. 65/2025, ndaj lindte nevoja për verifikimin dhe analizën e tyre në rastin konkret. Përveç kësaj, Gjykata ishte e detyruar nga parimi i vetëpërmbytjes në një situatë të tillë *ex post* sa kohë që, pavarësisht çfarëdo qëndrimi që mund të mbahej lidhur me interpretimin e normës kushtetues, pashmangërisht do të vinin pasoja të menjëhershme në drejtim të mandateve konkrete të gjyqtarëve kushtetues në detyrë, të cilët kishin vepruar në përputhje me sjelljen institucioneve dhe organeve kushtetuese të përfshira në procedurë, si zbatuesit dhe interpretuesit e parë të normave kushtetuese e që kishin marrë garancitë më të plota, bazuar në aktet e kandidimit, emërimit e betimit të këtyre institucioneve shtetërore, sidomos ato të organeve të emërtesës.

4. Sikundër edhe në qëndrimet e tjera të shumicës për mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të normave kushtetuese (vendimet nr. 84/2024 dhe nr. 65/2025), ajo është mbështetur në qasjen se kushtetutëbërësi, përmes miratimit të nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, përgjatë periudhës tranzitore që rregullon kjo normë kushtetuese i ka dhënë epërsi parimit të përtëritjes së pjesshme të Gjykatës ndaj një parimi tjetër po kushtetues, atij të kohëzgjatjes së mandatit dhe patundshmërisë në detyrë të gjyqtarit kushtetues. Në këtë mënyrë, shumica ka anashkaluar parimet e shtetit të së drejtës dhe të sigurisë juridike për sa kohë që të gjithë gjyqtarët kushtetues në detyrë, me përjashtim të atyre që kanë një mandat të kufizuar nga vetë norma kushtetuese (që janë dy gjyqtarët, të dy emërtesë e Gjykatës së Lartë, me afat të përfundimit të mandatit në vitin 2025 (H.Z.) dhe në vitin 2028 (S.B.)), kanë kandiduar, kanë pranuar, janë emëruar/zgjedhur e në fund janë betuar mbi Kushtetutë për mandate të plota 9-vjeçare, çka nuk është vënë asnjëherë në diskutim as në momentin e emërimit/zgjedhjes dhe as gjatë ushtrimit të mandatit kushtetues, as nga organet e emërtesës dhe as nga ndonjë organ tjetër.

5. Në vlerësimin tonë në pakicë, pa vënë në dyshim qëllimin që ka pasur kushtetutëbërësi në miratimin e dispozitës kalimtare, nenit 179, pika 3, të Kushtetutës dhe në vijim ligjvënësi në miratimin e nenit 86, pika 4, të Ligjit Organik të Gjykatës, i cili përcakton shprehimisht se skema e përtëritjes duhej të ishte zbatuar deri në dhjetor 2022, kjo skemë nuk u zbatua asnjë moment më parë. Duke humbur kështu aktualitetin e zbatimit të saj, skema e përtëritjes së pjesshme dështoi edhe një herë tjetër, për shkak të një situatë objektive, të shkaktuar nga faktorë të jashtëm siç ishin vonesat në krijimin e institucioneve të reja të përfshira në procesin e emërimit/zgjedhjes së gjyqtarit kushtetues dhe efektet e shkaktuara nga procesi i rivlerësimit

që bënte të pamundur ngritjen dhe funksionimin e institucioneve të përzgjedhjes dhe të emërimit të gjyqtarëve kushtetues. Duhet mbajtur në konsideratë këtu edhe ajo që vetë Komisioni i Venecias referon në Opinionin e tij të datës 19.6.2020, se KED-ja, organi i vetëm seleksionues i kandidatëve për gjyqtarë kushtetues, në vitet 2017 dhe 2018 nuk bëri asnjë rankim të këtyre kandidatëve.

6. Duke pasur parasysh të gjithë situatën që i parapriu miratimit të paketës së reformës në drejtësi, konkretisht atë në Gjykatë për sa i takon kohëzgjatjes së mandateve të gjyqtarëve në detyrë, së cilës i referohet edhe Komisioni i Venecias në opinionin e tij, si dhe me qëllim zbatimin e vendimeve të Gjykatës që kishin përcaktuar detyrimin e ligjvënësit kushtetues për të bërë efektiv rregullin e përtëritjes së rregullt të pjesshme, por duke zbatuar parimin kushtetues të kohëzgjatjes 9-vjeçare të mandatit të gjyqtarit kushtetues, dispozita kalimtare, si përjashtim nga ky i fundit, kufizoi shprehimisht vetëm dy mandate me kohëzgjatje 8-vjeçare, njëri deri në vitin 2025 dhe tjetri deri në vitin 2028. Duke vepruar në këtë mënyrë kushtetutëbërësi, qartazi e pa ekuivok, në ndryshim nga sa arsyeton shumica, i ka dhënë epërsi parimit kushtetues të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues, përkundrejt rregullit (e jo parimit) të përtëritjes së pjesshme të rregullt, duke iu referuar në momentin e miratimit të ndryshimeve kushtetuese pikërisht mandatave 9-vjeçare të gjyqtarëve kushtetues që do të emëroheshin/zgjidheshin në detyrë pas vitit 2016.

7. Siç ka theksuar Gjykata, me qëllim që të përcaktohet nëse një organ është “i pavarur”, ndër të tjera, duhet konsideruar mënyra e emërimit të anëtarëve të tij, si dhe kohëzgjatja e funksionit të tyre (*shih vendimin nr. 20, datë 9.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Garancia e kohëzgjatjes dhe paprekshmërisë së mandatit e mbron gjyqtarin nga ndikimet e forcave politike që mund të vijnë në pushtet. Vetëm një gjykatë e pavarur, së cilës i garantohet paprekshmëria e mandatit të anëtarëve të saj, mund të konsiderohet si një gjykatë që administron drejtësinë kushtetuese, në përputhje me parimet kushtetuese (*shih vendimin nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Këto garanci, të sanksionuara në këto vendime të Gjykatës, ku pjesë e asaj vendimmarrjeje është edhe kryetari aktual i Gjykatës së Lartë që çuditërisht në këtë periudhë përfaqëson një nga organet e emërtesës dhe mban një qasje tërësisht të ndryshme nga ajo e mbajtur prej tij në këto vendime, janë të tilla që duhet ta mbrojnë gjyqtarin jo vetëm nga faktorët e jashtëm, por edhe nga vetë kjo Gjykatë, që në çdo rast duhet të ndalojë çdo ndërhyrje ose presion të jashtëm ndaj gjyqtarëve të saj dhe, në ndryshim nga sa është vepruar konkretisht prej saj, duhet të garantojë paprekshmërinë e mandatit/qëndrimit në detyrë të gjyqtarit kushtetues përgjatë gjithë kohëzgjatjes së tij. Kjo duke pasur në konsideratë edhe se në rastin konkret Gjykata është ndodhur përpara një situatë *ex post*, në rrethanat që gjyqtarët në detyrë, përfshirë dy gjyqtarët që sipas shumicës u mbaron mandati në vitin 2025, kanë kandiduar, janë emëruar dhe kanë filluar ushtrimin e detyrës për një mandat të plotë, në përputhje me përmbajtjen e parashikimeve kushtetuese, interpretimin dhe zbatimin e tyre në atë kohë ndaj në kuadër të parimit të vetëpërmbajtjes dhe të paprekshmërisë së një mandati kushtetues, në mënyrë kushtetuese do të duhej, sikundër jemi shprehur edhe më sipër, që të interpretonte normat kushtetuese me qëllim gjetjen e atij mekanizmi që do të përcaktonte sjelljen kushtetuese për situatat e tjera *ex ante*, pa prekur mandatet e gjyqtarëve në një situatë të tillë *ex post*.

8. Mandati në këtë rast nuk përkthehet thjesht si koha gjatë së cilës ushtrohet një detyrë e caktuar, pra si një detaj procedural, por ai lidhet drejtpërdrejt me garancitë dhe parimet kushtetuese, përfshirë ato të *pavarësisë* së Gjykatës dhe të *patundshmërisë* në detyrë të gjyqtarit kushtetues. *Parimi i pavarësisë* nënkupton gjithashtu se gjyqtari, në momentin e emërimit, duhet të dijë kohëzgjatjen e këtij mandati, bazuar në rregullimet ligjore përkatëse dhe kjo kohëzgjatje nuk mund të lihet në diskrecion të organeve që e kanë emëruar/zgjedhur atë (*shih vendimet nr. 55, datë 27.7.2016; nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Mbi këtë qasje Gjykata, në vendimin nr. 84/2024, duke iu referuar akteve të njoftimit të vakancës nga organi i emërtesës, Gjykata e Lartë, njoftimit për rihapjen e procedurës së aplikimit, kërkesës

për aplikim dhe konfirmimit të kandidaturës pas rishpalljes së kësaj vakance, ka vlerësuar se gjyqtarja kishte shprehur vullnetin e saj, pra ishte në dijeni të faktit që kandidonte për pjesën e mbetur të mandatit që përfundonte në muajin mars të vitit 2025, përcaktim i cili përmbahej shprehimisht në nenin 179, pika 3, të Kushtetutës. E megjithatë shumica devijoi tërësisht nga qasja e mbajtur prej saj në vendimin nr. 84/2024. Edhe pse në atë vendim ky duket se ka qenë një nga argumentet më të forta të shumicës në përcaktimin e datës dhe muajit konkret të përfundimit të mandatit të gjyqtarës emërtesë e Gjykatës së Lartë, në vendimet e tjera të së njëjtës shumicë ajo anashkalon, deri në zhbërjen e saj, analizën në këtë drejtim, konkretisht të elementit të “dijenisë së gjyqtarit për kohëzgjatjen e mandatit të tij në momentin e emërimit, dekretimit e betimit”, edhe pse ai lidhet ngushtë me zbatimin e parimit të pavarësisë së gjyqtarit kushtetues. Gjykata ka anashkaluar të analizojë dhe të shprehet se përse nuk përbën argument kushtetues fakti që për të gjitha mandatet e tjera përveç atyre 8-vjeçare (atij deri në vitin 2025 dhe atij deri në vitin 2028), si në aktet e njoftimit të vakancës nga organet e emërtesës, në kërkesat për aplikim të kandidatëve, në aktet e KED-së, të hartuara e të nxjerra përgjatë këtyre procedurave, ashtu edhe vetë aktet e emërimit/zgjedhjes të organeve të emërtesës flitet për mandate të plota 9-vjeçare, të shpallura dhe të pranura si të tilla. Të njëjtën qasje kanë mbajtur të tria organet e emërtesës, ndërkohë që edhe vetë Kuvendi, si organi që ka miratuar të gjithë paketën e reformës në drejtësi, përgjatë procedurës për shpalljen dhe zgjedhjen e gjyqtarëve kushtetues emërtesë të tij për “mandat të plotë 9-vjeçar”, nuk ka vënë asnjëherë më parë në dyshim mënyrën e zbatimit dhe të interpretimit të dispozitave kushtetuese, posaçërisht asaj kalimtare. Edhe organi tjetër i emërtesës, vetë kërkuesi në rastin konkret (Presidenti), nuk ka vënë në asnjë moment në dyshim dekretet e lëshuara më parë nga pararendësi i tij, konkretisht dekretet e Presidentit I.M. mbi emërtesën për të cilën pretendon se ka lindur konflikti i kompetencave e për të cilën pretendon se ka përfunduar afati 9-vjeçar i emërimit në detyrë, akte të cilat as nuk janë kërkuar të shfuqizohen apo të kontrollohen për ndonjë pavlefshmëri.

9. Siç theksuam më sipër, skema/rregulli i përtëritjes së pjesshme të Gjykatës ka dështuar të funksionojë për shkak të mënyrës dhe kohës së zbatimit të ndryshimeve kushtetuese, ndaj mënyra për të siguruar zbatimin e saj nuk mund të jetë përmes ndërhyrjes së kësaj Gjykate, pra përmes shkurtimit dhe ndërprerjes së mandateve të disa gjyqtarëve të saj që janë në detyrë në regjimin tranzitor sipas shumicës, pasi ata kanë marrë mandate të plota 9-vjeçare. Gjykata nuk mund të ndërhynte për të zhbërë mosfunksionimin e kësaj skeme, duke sjellë pasoja negative, duke sakrifikuar kështu në zbatim të një rregulli procedural parime kushtetuese që duhet të mbroheshin më së pari prej saj, siç janë ai i shtetit të së drejtës dhe lidhur me të parimet e pavarësisë së gjyqtarit kushtetues, të sigurisë juridike, sikundër ai i barazisë në të drejta.

10. Edhe pse në rastin konkret ishte e nevojshme ndërhyrja e Gjykatës për të zgjidhur çështjen konkrete, pra mosmarrëveshjen e kompetencave të pretenduar të lindur nga Presidenti, përmes qasjes dhe sjelljes së saj, të ndryshme nga ajo e mbajtur në vendimin e vitit 2011 ose atë nr. 84/2024, Gjykata nuk ka bërë interpretimin përfundimtar të Kushtetutës, por i ka dhënë një kuptim të ri, pra të ndryshëm, normave kushtetuese të zbatueshme, duke arritur deri në krijimin e një norme të re kushtetuese që përbën deformim të vullnetit të ligjvënësit kushtetues. Gjykata nuk mund të ndërhynte në këtë mënyrë, pra duke kufizuar *ex post* mandatet e plota të gjyqtarëve kushtetues të emëruar me mandate të plota 9-vjeçare, vetëm me qëllim rregullimin e pasojave që kanë ardhur në mënyrën e zbatimit të skemës së përtëritjes, që kishte humbur si afatin e zbatimit të saj, ashtu edhe aktualitetin për sa kohë nuk ishte zbatuar më parë.

11. Në vlerësimin tonë, edhe kësaj here i takonte ligjvënësit kushtetues që të riparonte situatën përmes miratimit, edhe një herë, të mekanizmit/formulës/skemës që do të siguronte zbatimin e dispozitave kushtetuese dhe vetë vendimet e kësaj Gjykate.

12. Në nenin 127 të Kushtetutës janë përcaktuar të vetmet shkaqe të lejueshme kushtetutshmërisht për mbarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues, mes të cilave, shkronja “b” parashikon si të tillë përfundimin e mandatit 9-vjeçar. Kushtetuta e rregullon mandatin e

gjyqtarit kushtetues në nenet 125 e vijues të saj dhe flet vetëm për një lloj mandati “*mandati i gjyqtarit kushtetues*”, i cili në rastet kur është i plotë, siç është rasti i të gjithë gjyqtarëve në detyrë, me përjashtim të vetëm dy mandateve (njëri që mbaron në vitin 2025 dhe tjetri që mbaron në vitin 2028), nënkupton qëndrimin në detyrë për 9 vjet, në kuptim dhe zbatim të nenit 125, pika 3, të Kushtetutës. Kohëzgjatja 9-vjeçare e mandatit fillon nga dita e betimit të atij gjyqtari, sipas nenit 129 të Kushtetutës dhe do përfundon në ditën e njëjtë të atij muaji të vitit të nëntë. Për rrjedhojë, qëndrimi i shumicës së qëllimi i kushtetutëbërësit ka qenë që përgjatë regjimit tranzitor sipas nenit 179, pika 3, të Kushtetutës, kohëzgjatja e mandateve kushtetuese të gjyqtarëve të emëruar/zgjedhur në detyrë nuk iu nënshtrohet parashikimeve të regjimit të përhershëm kushtetues që rregullohet sipas neneve 125, pika 3 dhe 129 të Kushtetutës (*shih paragrafin 49 të vendimit*) nuk gjen bazë kushtetuese dhe zhbën zbatimin e neneve 125, pika 3 dhe 129 të Kushtetutës, që janë premisa nga e cila është arritur në formulën e dispozitës kalimtare (pavarësisht se ajo solli efektet e dëshiruara). Mbi këtë interpretim asgjësohet koncepti kushtetues “betimi i gjyqtarit kushtetues para Presidentit” dhe vetë dekreti i tij si akt, si parakusht për fillimin e detyrës, e vetmja ngjarje me pasoja kushtetuese në fillimin dhe mbarimin e mandatit/qëndrimin në detyrë për 9 vjet të gjyqtarit kushtetues.

13. Në vlerësimin tonë, për sa kohë që vetë dispozita tranzitore, neni 179, pika 3, i Kushtetutës, nuk ka një parashikim të shprehur për përjashtimin e zbatimit të rregullave të përgjithshme për fillimin dhe mbarimin e mandatit/qëndrimin në detyrë të “gjyqtarëve të tjerë” kushtetues dhe as për kufizimin e mandateve të këtyre gjyqtarëve përgjatë regjimit tranzitor, kjo Gjykatë, në respekt edhe të parimit të vetëpërmbajtjes, nuk mund të bënte përmes interpretimit të saj atë që vetë kushtetutëbërësi nuk ka dashur ta bëjë. Parashikimi “*kohëzgjatjes së mandatit, sipas ligjit*”, në nenin 179, pika 3, të Kushtetutës, nuk mund të nënkuptojë anashkalimin e normave kushtetuese të zbatueshme, si më sipër, për sa kohë që përmes normave me natyrë ligjore nuk mund të kufizohen ose të interpretohen normat garantuese të nivelit kushtetues.

14. Mbrojtja e së drejtës së gjyqtarit për të ushtuar mandatin e tij të plotë përgjatë periudhës 9-vjeçare mbështetet në parimet kushtetuese të pavarësisë së Gjykatës dhe të vet gjyqtarit, si dhe të patundshmërisë në detyrë. Për sa i përket mbarimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues, Kushtetuta ka parashikuar shprehimisht këto raste. Procesi i deklarimit të mbarimit të mandatit është deklarativ dhe gjatë tij verifikohen aktet e emërimit dhe afatet e përcaktuara në to, siç është data e betimit të gjyqtarit dhe, lidhur me të, data që i përket ditës së njëjtë të të njëjtit muaj të vitit të nëntë kalendarik, dhe vetëm në këtë rast angazhohet trupa e gjyqtarëve me një proces deklarativ të bazuar në verifikimin e vetëm këtyre fakteve. Mënyra e ushtrimit të kësaj kompetence nga Gjykata përbën një garanci tjetër për mbrojtjen e gjyqtarit nga interpretimi dhe ndërhyrja subjektive individuale në ushtrimin e mandatit të tij nga vetë kjo Gjykatë ose gjyqtarët e saj përmes interpretimit, i cili nuk mund të ndërpresë një detyrë kushtetuese që ka filluar të ushtrohet sipas rregullave kushtetuese të zbatueshme në kohën e emërimit/zgjedhjes së gjyqtarit, të njohura dhe të pranura prej vetë atij, organeve të emërtesës dhe atyre të përfshira në proces, ashtu edhe prej vetë kësaj Gjykate.

15. Nga ana tjetër, edhe Komisioni i Venecias, në ndryshim nga si e referon ose interpreton shumica, ka vlerësuar se modeli kushtetues i miratuar në vitin 2016 është shumë kompleks dhe, në planin afatgjatë, është rekomanduar thjeshtimi i tij, në radhë të parë, *duke hequr rregullin e sekuencës*. Sipas Komisionit të Venecias, kuotat e tre organeve të emërtesës mund të ruhen duke i caktuar automatikisht rinovimin e një mandati të njëjtë autoritet që ka emëruar gjyqtarin që largohet. Po sipas tij, vitet fikse të fillimit dhe të mbarimit të mandateve 9-vjeçare duhet të hiqen dhe gjyqtarët kushtetues duhet të gëzojnë gjithmonë një mandat të plotë 9-vjeçar, edhe nëse janë zgjedhur me vonesë ose marrin një mandat që ka mbaruar përpara afatit (*shih paragrafin 107 të opinionit të Komisionit të Venecias nr. 978/2020 CDL-AD(2020)010*). Sipas shumicës, ai opinion, pavarësisht se lidhej me radhën e emërimeve të gjyqtarëve kushtetues,

nisur nga konteksti kohor mbi të cilin është dhënë, jo vetëm i referohej numrit të ulët të aplikimeve për disa vakanca shumë të shkurtra (2-3 vjet) për gjyqtarë kushtetues të asaj kohe dhe kandidimit njëherazi në disa vakanca të disa kandidatëve, por qartazi bën fjalë për një situatë që duhet të rregullohet/ndryshohet në të ardhmen për shkak të kompleksitetit të formulës së emërimeve/zgjedhjes së këtyre gjyqtarëve (*shih paragrafin 55 të vendimit*). Kjo qasje është tërësisht e gabuar dhe është hequr nga konteksti i tërë tekstit të opinionit të Komisionit të Venecias, duke e zhveshur dhe larguar qëllimisht nga shkaku për të cilin është kërkuar ai dhe rekomandimet konkrete që janë dhënë, të cilat nuk flasin për një situatë kalimtare, por flasin për rregullime të përhershme kushtetuese dhe reforma që kërkojnë ndërhyrjen e ligjvënësit kushtetues. Përkundrazi, ky opinion është miratuar nga Komisioni i Venecias më 19.6.2020, pra pas miratimit të paketës së reformës në drejtësi dhe pasi situata e ngërçit ishte tejkaluar dhe Gjykata kishte filluar të përtërihej e ku tashmë ishin emëruar tre gjyqtarë të rinj kushtetues, duke iu referuar ai një rasti konkret dhe një situatë konkrete. Në vlerësimin tonë, shumica e referon këtë opinion të copëzuar dhe vetëm për atë që ai mbështet qëndrimin e saj, ndërkohë që synon ta anashkalojë atë për sa ka shprehur në lidhje me kufizimin e mandateve kushtetuese dhe në konkluzionin e tij.

16. Po kështu, dëshirojmë të sqarojmë edhe mënyrën e referimit nga shumica të vendimeve të Gjykatës Kushtetuese të Bullgarisë (*shih paragrafët 34-36 të vendimit*), një vend në të cilin zbatohet i njëjti model kushtetues për kohëzgjatjen e mandatit të gjyqtarit dhe përtëritjen e Gjykatës. Pavarësisht qëndrimit që është mbajtur në ato vendime, vlerësojmë se ai do të ishte i vlefshëm në një situatë tjetër (jo ajo së cilës i referohet shumica), pra jo në një situatë të jashtëzakonshme si ajo e rastit shqiptar. Ato vendime, nëse do të lexohen me kujdes, kanë synuar që të evitojnë devijimin nga respektimi i parimeve kushtetuese për shkak të sjelljes jokushtetuese të organeve të emërtesës të gjyqtarëve kushtetues, konkretisht të Kuvendit, pra për të evituar vonesat e qëllimshme në zgjedhjen e gjyqtarëve kushtetues, për të siguruar kuotat më të mëdha në përbërjen e Gjykatës dhe, në vijim, kanë synuar të rregullojnë një pasojë të krijuar për shkak të sjelljes së Kuvendit. Për më tepër, rasti i dytë i cituar nga shumica është një rast konkret, ku Gjykata është kërkuar nga Presidenti që të shprehet mbi aktet individuale të emërimit të Kuvendit të dy gjyqtarëve kushtetues, gjë që nuk ka ndodhur aspak në rastin në fjalë objekt i këtij gjykimi kushtetues.

17. Nuk është as qëllim i yni, do të thotë as qasje e jona, që të vëmë në diskutim rëndësinë e secilit parim apo rregulli kushtetues, pra edhe atij që synon të sigurojë përtëritjen periodike të pjesshme të Gjykatës. Ajo që ne vëmë në diskutim dhe që na ndan në qasjen nga shumica është raporti i zhdrejtë në të cilin ajo e ka vënë këtë rregull kundrejt parimit kushtetues të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues, si një parim që ka rëndësi kushtetuese për legjitimitetin, pavarësinë dhe paanësinë e gjyqtarit dhe të vet Gjykatës.

18. Skema e përtëritjes së pjesshme nuk është arritur të respektohet rregullisht, shkak për të cilin Gjykata është vënë disa herë në lëvizje, si për interpretimin e rregullit të përtëritjes së pjesshme sipas dispozitave të ligjit “Për dispozitat kryesore kushtetuese” (*shih vendimin nr. 4, datë 2.6.1995, të Gjykatës Kushtetuese*), ashtu edhe me qëllim përcaktimin e raportit që duhet të ekzistojë mes dy parimeve që sanksionon neni 125 i Kushtetutës, parimi i qëndrueshmërisë në përbërjen e saj dhe parimi i garantimit të kohëzgjatjes së mandatit të gjyqtarit kushtetues (*shih vendimet nr. 41, datë 19.7.2012; nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata është shprehur se është në kompetencë të ligjvënësit kushtetues që të gjejë dhe të zbatojë mekanizmin e përshtatshëm për të respektuar parimin kushtetues të përtëritjes së përbërjes së Gjykatës çdo tre vjet në një të tretën e saj (*shih vendimin nr. 24, datë 9.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas shumicës, për sa kohë ligjvënësi kushtetues në përmbushje të jurisprudencës kushtetuese u aktivizua dhe përcaktoi mekanizmin e vlefshëm dhe të përshtatshëm për respektimin e parashikimit kushtetues të përtëritjes periodike të pjesshme të saj, një interpretim i ndryshëm i nenit 179, pika 3 të Kushtetutës, qoftë edhe duke kërkuar

përsëri ndërhyrjen e ligjvënësit kushtetues, do të binte ndesh me parimin e luajalitetit kushtetues dhe atij të koherencës së jurisprudencës së Gjykatës, të cilave i nënshtrohet edhe vetë Gjykata (*shih paragrafin 47 të vendimit*). Kohëzgjatja e mandateve kushtetuese që i përkasin këtij regjimi tranzitor, ka qenë e kufizuar në kohë që në krye të herës, pasi vetëm në këtë mënyrë dhe vetëm përmes këtij interpretimi do të garantohet qëllimi kryesor i dispozitës kalimtare, nenit 179, pika 3, të Kushtetutës. Po sipas shumicës, nëse do t'u jepej një kuptim i ndryshëm dispozitave kushtetuese, shkurtimi i mandateve i vetëm dy gjyqtarëve kushtetues në vitin 2025 dhe vitin 2028, jo vetëm do të mbetej i pakuptimtë, por ai, përkundrazi, do të bëhej në vetvete pengesë për arritjen e vet qëllimit të kësaj norme, pra për garantimin e mbarimit të njëkohshëm, brenda të njëjtit vit, të tre mandateve kushtetuese, si i vetmi mekanizëm për të siguruar përtëritjen e Gjykatës me një tretën çdo tre vjet (*shih paragrafin 49 të vendimit*).

19. Në të vërtetë, përmes këtij vendimi, shumica, pavarësisht për sa është shprehur, ka sjellë si pasojë pikërisht mosarritjen e qëllimit të pretenduar prej saj dhe nuk ka evituar pengesën për përtëritjen brenda të njëjtit vit të një të tretës së Gjykatës. Ajo jo vetëm që nuk ka rregulluar dhe as ka krijuar ndonjë ekuilibër kushtetues, por ka ndikuar në krijimin e një pasigurie juridike dhe moskoherence në praktikën kushtetuese dhe institucionale, duke parashikuar dy rrethana kushtetuese të ndryshme të papërcaktuara më parë askund, regjimi tranzitor dhe një regjim tjetër i zakonshëm, me pasoja në parimet kushtetuese të zbatueshme, edhe pse kjo nuk rezulton as nga përmbajtja dhe as nga fryma e normave kushtetuese. Shumica e kishte shumë të lehtë që të konstatonte pasojat që do të vijnë nga vendimi i saj në drejtim të zbatimit të parimit të përtëritjes së pjesshme në kushtet që është tashmë tepër e qartë se për shkak të zëvendësimit të njërit gjyqtar në vitin 2025 dhe zhvillimit të procedurave për emërimin/zgjedhjen e dy gjyqtarëve të tjerë në vitin 2026 (në rastin më të mirë), zëvendësimi i këtyre gjyqtarëve nuk është më e mundur që të bëhet në të njëjtën kohë, pra në të njëjtin vit. Ky është edhe testi që duhet t'i ishte bërë mekanizmit të aplikuar në këtë vendim, me qëllimin për të arritur në përfundimin se skema/rregulli i përtëritjes së pjesshme ishte tashmë e pamundur të rregullohej/rivendosej përmes një vendimi interpretativ, por kërkonte gjetjen e një formule të re kushtetuese, referuar edhe rekomandimeve të Komisionit të Venecias. Kjo bëhet edhe më e qartë për sa kohë që shumica, përveçse ka përcaktuar mbarimin e mandateve të gjyqtarëve që i përkasin, sipas saj, përtëritjes së parë në vitin 2025, nuk ka dhënë asnjë përcaktim për mbarimin e mandateve të gjyqtarëve të tjerë, që u përkasin përtëritjeve të tjetra (në vitet 2028 dhe 2031), me qëllimin që të garantojë qëllimin e evidentuar dhe sjelljen institucionale të organeve kushtetuese të emërtesës në të ardhmen, gjë që ishte pjesë edhe e kërimit të kërkuesit (Presidentit), në cilësinë e njërit prej këtyre organeve të emërtesës. Përmes këtij vendimi shumica nuk ka sjellë dhe siguruar zbatimin e rregullit kushtetues të përtëritjes, por thjesht kufizimin/shkurtimin *ex post* me gati një të tretën e kohës së qëndrimit në detyrë të mandateve të vetëm dy prej anëtarëve të saj, duke evituar ta aplikojë këtë rregull për gjyqtarët e tjerë. Shumica ka krijuar të njëjtën situatë faktike që kishte përbërë më parë shkas për thirrjen nga Gjykata të kushtetutëbërësit për të ndërhyrë për rregullimin e saj.

20. Parimi i përtëritjes së pjesshme çdo tre vjet me një kuotë për secilin nga tre organet e emërtesës, përbën zbatim edhe të parimit të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve, duke siguruar që asnjë nga organet e përfshira në këtë proces të mos ketë pozitë dominuese në përtëritjen e Gjykatës çdo tre vjet. Ndërsa garanton balancën në raportin e përbërjes së Gjykatës, ky mekanizëm nuk lejon që ndonjë organ të privohet nga e drejta për të emëruar/zgjedhur gjyqtarin kushtetues që i përket kuotës së tij, pra në ushtrimin e kompetencave të tij. Situata aktuale, megjithatë, nuk ka ardhur për shkak të sjelljes jo të duhur institucionale nga organet kushtetuese të emërtesës apo ato të përfshira në këtë proces, pra për shkak të (mos)ushtrimit të kompetencave prej tyre apo vlerësimit të ndonjë diskrecioni në këtë proces, çka nuk është e lejueshme kushtetutshmërisht. Kjo sepse çdo mosushtrim i kompetencave në kohën dhe mënyrën e duhur, apo çdo ushtrim i diskrecionit nga ndonjë prej

organeve të përfshira në procesin e emërimit/zgjedhjes së gjyqtarëve kushtetues për interpretimin/zbatimin e dispozitave kushtetuese dhe ligjore, me pasojë pengimin e ushtrimit të kësaj kompetence nga ndonjë prej organeve të tjera kushtetuese, do të përbënte prishje të ekuilibrit mes një parimi dhe një rregulli kushtetues. Kushtetutëbërësi nuk e ka lidhur fillimin e mandatit të një gjyqtari me përfundimin e mandatit të gjyqtarit pararendës që i përket së njëjtës kuotë, ndërkohë që Gjykata ka mbajtur një qasje të tillë në vendimin nr. 84/2024 vetëm për mandatin me kohëzgjatje deri në vitin 2025, në interpretim të nenit 179, pika 3, të Kushtetutës. Referuar edhe parashikimeve të pikës 4 të nenit 86 të Ligjit Organik të Gjykatës, e miratuar në funksion të zbatimit të dispozitës kalimtare kushtetuese, ndërsa kjo dispozitë ka reflektuar përmbajtjen e pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës për dy mandatet e pjesshme 8-vjeçare (të vitit 2025 dhe 2028), duket se, në thelb, ka synuar që të përcaktojë kuotat e përtëritjes të secilit organ, pra radhën, sekuencën e emërimit, me qëllim më tej vijimin e garantimit të sistemit të këtyre kuotave edhe në të ardhmen.

21. Ne jemi të qëndrimit se në situatën aktuale rezulton të ketë humbur lidhja harmonike mes normave kushtetuese që synonin përtëritjen e Gjykatës çdo tre vjet me gjyqtarë të emëruar për mandate 9-vjeçare, siç përcaktohet në nenin 125, pika 6, të Kushtetutës, për shkak të vonesave në zbatimin dhe funksionimin e të gjithë sistemit të miratuar me paketën kushtetuese të vitit 2016, ndaj Gjykata nuk mund të vihet në kushtet e korigjimit apo neutralizimit të këtyre pasojave nëpërmjet një vendimmarrjeje të saj me pasoja ndaj vetëm disa prej gjyqtarëve kushtetues, çka ka synuar të bëjë shumica me qëndrimin e saj. Në ndryshim nga sa arsyeton shumica, edhe pse qëllimi i ligjvënësit kushtetues në miratimin e dispozitës kalimtare ka qenë respektimi i përtëritjes periodike të pjesshme, forma përmes së cilës është zgjedhur të zbatohen vendimet e Gjykatës në këtë drejtim ka qenë përmes respektimit të mandateve të tjera 9-vjeçare. Përndryshe nuk do të kishte kuptim mënyra e formulimit të pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës, duke u kufizuar shprehimisht vetëm dy mandate kushtetuese. Ajo që iu kërkua Gjykatës në rastin konkret ishte të vendoste reduktimin/kufizimin e mandateve kushtetuese të të gjithë gjyqtarëve të saj, çka është një çështje që mund të zgjidhet vetëm nga ligjvënësi kushtetues, si pjesë e juridiksionit dhe diskrecionit të tij kushtetues, i cili ka detyrimin të garantojë si ritmin e rregullt institucional të përtëritjes së Gjykatës, ashtu edhe që anëtarët e saj të jenë në gjendje të ushtrojnë plotësisht mandatin 9-vjeçar.

22. Duke qenë kohëzgjatja e mandatit një element kushtetues përcaktues i pavarësisë së organit kushtetues, që garantohet vetëm nëse gjyqtarët kanë mundësinë të kryejnë detyrat e tyre për periudhën e përcaktuar në aktet e emërimit, të cilat janë të pandryshueshme gjatë kohëzgjatjes së mandatit, Kushtetuta vendosi në mënyrë të shprehur një përjashtim nga rregulli i mandatit 9-vjeçar, duke përcaktuar afate më të shkurtra të qëndrimit në detyrë në mënyrë të shprehur për dy mandate (secili nga 8 vjet) për të bërë të mundur zbatimin e zinxhirit të rinovimeve të gjyqtarëve kushtetues. Kjo do të thotë se Gjykata nuk mund të marrë pushtetin diskrecionar të ligjvënësit kushtetues për të kufizuar përmes interpretimit dhe zbatimit të një dispozite kalimtare të gjitha mandatet e anëtarëve të saj. Interpretimi i shumicës për lidhjen e datës së fillimit të mandatit të gjyqtarit kushtetues me datën e deklaruar nga Gjykata të mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai zëvendëson për të siguruar përtëritjen në vitet 2025, 2028 dhe 2031, ka bërë që mandatet e gjyqtarëve në detyrë të jenë më të shkurtra se ai 9-vjeçar i përcaktuar nga Kushtetuta, për të cilin ata kanë kandiduar, kanë pranuar dhe kanë marrë me aktet e emërimit/zgjedhjes së organeve të emërtesës. Shumica nuk ka pasur në konsideratë as se kërkesa në shqyrtim (në ndryshim edhe nga rastet e referuara të Gjykatës Kushtetuese të Bullgarisë ku ajo gjykatë ishte shprehur përpara se Kuvendi të zgjidhte dy gjyqtarët kushtetues) është paraqitur pas marrjes nga gjyqtarët në detyrë të mandateve të plota kushtetuese dhe pas fillimit të ushtrimit të tyre, ndërkohë që në kuptim të parimit të sigurisë juridike dhe ndarjes e balancimit të pushteteve edhe verifikimi i kohëzgjatjes së këtyre mandateve *ex post* mund të sjellë një pasojë antikushtetuese dhe të përbëjë ndërhyrje joproporcionale, për sa kohë që një

gjë e tillë nuk është verifikuar dhe korigjuar, ose kërkuar të korigjohet nga vetë organet e emërtesës ose ato të përfshira në këtë proces.

23. Parashikimet kushtetuese për kohëzgjatjen e mandatit kushtetues përcaktojnë, së bashku me të tjerat, stabilitetin dhe pavarësinë e Gjykatës, duke e ndarë dhe shkëputur veprimtarinë e saj nga ajo e organeve të emërtesës. Modeli i kohëzgjatjes së kufizuar në kohë të mandatit të gjyqtarit kushtetues lidhet me sistemin e përqendruar të drejtësisë kushtetuese, sipas modelit kelsenian, që duke krijuar një organ të drejtësisë kushtetuese të centralizuar, të dallueshëm nga pushteti gjyqësor, solli edhe nevojën e përcaktimit të garancive të pavarësisë si të vet atij organi, ashtu edhe të anëtarëve të tij në raport me pushtetet e tjera, veçanërisht atë politik. Funkcioni i Gjykatës, në kuptim të nenit 124 të Kushtetutës, është interpretimi i dispozitës me qëllim përfundimtar të kuptimit normativ të tekstit kushtetues, duke ndjekur teknikën e njohura të interpretimit në gjykimin kushtetues. Në rastin konkret, garantimi i kërkesës kushtetuese për zbatimin e mekanizmit të përtëritjes së pjesshme nuk mund të arrihej përmes një vendimi interpretativ të Gjykatës, por i takonte ligjvënësit kushtetues që të vihej në lëvizje për të zhbllokuar edhe një herë situatën përmes gjetjes së një formule që do të sigurojë respektimin e këtij mekanizmi, pa prekur parimet e tjera kushtetuese.

24. Për rrjedhojë, mbi qasjen se Gjykata nuk mund të vihet në lëvizje për të përcaktuar mënyrën sesi do të zbatohet skema e përtëritjes së pjesshme të saj, pra për përcaktimin e kohës së mbarimit të mandateve të anëtarëve të saj në detyrë, organet e emërtesës nuk mund të thirren/vihen në lëvizje apo të kërkojnë fillimin e procedurave për emërimin/zgjedhjen e gjyqtarëve të rinj kushtetues që u përkasin kuotës së tyre. Në këto kushte, për sa kohë që nuk është aktivizuar një kompetencë kushtetuese e këtyre organeve, jo për shkak të mosveprimit të Gjykatës/Kryetarit për thirrjen e saj për deklarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues, po për shkak të zbatimit të dispozitave kushtetuese që garantojnë kohëzgjatjen e mandateve të cilat nuk janë kufizuar shprehimisht nga norma kushtetuese (pika 3 e nenit 179 të Kushtetutës), Presidenti nuk mund të pretendojë se ka lindur një mosmarrëveshje kushtetuese, ndaj kërkesa e tij duhej të ishte rrëzuar për këtë shkak.

25. Përveç argumenteve si më sipër, unë, gjyqtarja Sonila Bejtja, jam edhe e qëndrimit se shumica ka devijuar nga dispozitivi i vendimit, paragrafi i fundit i pikës 3 të tij, duke arsyetuar në vendim, në kundërshtim dhe tej për sa është disponuar në këtë paragraf të dispozitivit, sipas të cilit: *“Fillimi i mandatit të gjyqtarit të Gjykatës Kushtetuese përgjatë këtij regjimi tranzitor përkon me datën e deklaruar nga Gjykata Kushtetuese të mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai zëvendëson”*. Mbi këtë paragraf të fundit të dispozitivit të vendimit të saj, Gjykata, në vendimin nr. 65/2025, ka deklaruar mbarimin e mandatit të një prej gjyqtarëve të saj, konkretisht anëtarit emërtesë e Presidentit, dekretuar me dekretin nr. 11886, datë 28.12.2020, si dhe është shprehur për mbarimin, në të njëjtën datë, muaj dhe vit edhe të mandatit të gjyqtarës tjetër kushtetuese, emërtesë e Kuvendit, së cilës i ka mbaruar mandati përpara afatit në datën 23.9.2024, për shkak të dorëheqjes.

26. Ndërkohë që, referuar përmbajtjes së vendimit, sipas shumicës, përtëritja e parë me një të tretën bëhet në vitin 2025, përtëritja e dytë me një të tretën bëhet në vitin 2028 dhe përtëritja e tretë me një të tretën bëhet në vitin 2031 (*shih paragrafin 52 të vendimit*), duke iu referuar jo më momentit efektiv të fillimit të detyrës dhe mandatit të gjyqtarit kushtetues të emëruar gjatë këtij regjimi tranzitor, sipas akteve të përzgjedhjes, renditjes, emërimit dhe dekretimit të organeve të emërtesës, por momentit kohor, në të cilin, sipas shumicës, duhet të quhej si i filluar ky mandat e detyrë, pra duke e lidhur këtë moment të fillimit jo më me afatet e përcaktuara nga Kushtetuta dhe aktet e emërimit të tyre, por duke e lidhur fillimin e këtij mandati në abstrakt, me datën e deklaruar ose që duhej deklaruar nga Gjykata dhe jo nga ndonjë organ tjetër kushtetues të mbarimit të mandatit kushtetues të gjyqtarit që ai zëvendëson (*shih paragrafin 52 të vendimit*).

27. *Së pari*, ndërsa në dispozitiv shumica flet vetëm për datën e mbarimit të mandatit të deklaruar nga Gjykata, në arsyetim i referohet datës që duhej të ishte deklaruar i përfunduar mandati, me qëllimin e vetëm final që të përdorë konceptin e saj për “mandatin ideal”, edhe pse ai nuk është një koncept që mund të rezultojë nga përmbajtja ose interpretimi i dispozitive kushtetuese dhe as nga praktika e vet kësaj Gjykate, ndërkohë që nenet 127 dhe 129 të Kushtetutës qartazi përcaktojnë mënyrën dhe rastet se si fillon dhe mbaron mandati i gjyqtarit kushtetues. Edhe pse në dispozitiv flitet vetëm për deklarim të Gjykatës pa specifikuar se në cilën mënyrë bëhet kjo, në vendimin nr. 65/2025 shumica barazon për nga natyra dhe efektet, si vendimet për deklarimin e mbarimit të mandatit, ashtu edhe shkresat e Gjykatës drejtuar organeve të emërtesës. *Së dyti*, në vendim mungon arsyetimi sipas dispozitivit të vendimit për mandatet e tjera të gjyqtarëve në detyrë, referuar datave në të cilat Gjykata me vendime/shkresa ka njoftuar mbarimin e mandatit të gjyqtarit paraardhës, pavarësisht shkakut të mbarimit, ku përfshihet edhe vendimi i organeve të rivlerësimit sipas Kushtetutës.

28. Kjo qasje e bën tërësisht kontradiktor dhe të njëanshëm arsyetimin e shumicës, për sa kohë që kjo mënyrë interpretimi e saj ka evituar, qartazi, që ky vendim të sjellë pasoja për të gjithë gjyqtarët e trupës në detyrë të emëruar përgjatë regjimit tranzitor, siç edhe kërkohej nga kërkuesi, Presidenti, por duke e zbatuar skemën e rotacionit të interpretuar në këtë mënyrë vetëm ndaj mandateve 9-vjeçare të dy prej gjyqtarëve kushtetues të emëruar përgjatë këtij regjimi, njëri emërtesë e Kuvendit, dorëhequr në datën 19.9.2024 dhe tjetri emërtesë e Presidentit, duke evituar kështu që ky vendim të prekte ose sillte pasoja mbi mandatet e gjyqtarëve të tjerë vendimmarrës të shumicës, që janë në detyrë e që sipas këtij vendimi i përkasin trupës gjyqësore të regjimit tranzitor.

29. Me qëllim respektimin e asaj çka ka është vendosur në dispozitivin e vendimit, gjë që nuk është bërë nga vetë shumica, unë, gjyqtarja në pakicë, do të trajtoj, në vijim, në mënyrë detajuese, atë çka ka dashur të thotë shumica në këtë pikë të dispozitivit, edhe pse ajo vetë e ka lënë pa arsyetuar vendimmarrjen e saj për këtë pjesë të rëndësishme të vendimit e nga ku edhe merr pikënisje interpretimi i skemës së përtëritjes në rastin e kësaj trupe gjyqësore. Në interpretim të këtij paragrafi të dispozitivit, e vetmja mënyrë për ta zbatuar përmbajtjen e tij do të ishte përcaktimi i secilës datë konkrete kur ka filluar mandati i secilit gjyqtar kushtetues, aktualisht në detyrë, për rrjedhojë edhe i datës kur mbaron ai, duke iu referuar këtui, në të njëjtën mënyrë, edhe interpretimit të bërë për dy nga gjyqtarët kushtetues e më tej interpretimit të mbajtur nga e njëjta shumicë edhe në vendimin nr. 65/2025, ku ajo i është referuar datës së deklaruar të mbarimit të mandatit të gjyqtarit që është zëvendësuar e që në atë rast (pra në vendimin nr. 65/2025) nuk është bërë formalisht me vendim deklarativ, por që u konstatua përmes referimit në shkresa të ndryshme që Gjykata u kishte dërguar organeve të emërtesës, Presidentit dhe Kuvendit, kohë përpara emërimit të gjyqtarit kushtetues aktualisht në detyrë.

30. Duhet evidentuar fakti se në situatën pas miratimeve kushtetuese, Gjykata në shumë raste nuk është shprehur me vendim deklarativ për mbarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues, qoftë për shkak se përfundimi i mandateve të disa gjyqtarëve ka ardhur në vijim të vendimeve të shkarkimit të organeve të rivlerësimit kalimtar, por edhe për shkak të mungesës së kuorumit të gjyqtarëve, apo edhe për shkaqe të tjera që duhet të jenë vlerësuar prej vet asaj në atë kohë. Në disa raste, Gjykata ka vepruar nëpërmjet shkresave zyrtare dërguar institucioneve dhe organeve të emërtesës, siç është konstatuar dhe arsyetuar edhe në vendimin nr. 65/2025, përmes të cilave ka informuar dhe ka vënë në dijeni organet e emërtesës për mbarimin e mandatit të gjyqtarit kushtetues, akte që, referuar atij vendimi, në kuptim të përfundimit të mandatit kushtetues ose çeljes së vakancave, duket se kanë të njëjtën vlerë juridike, siç edhe vendimi i Gjykatës për deklarimin e mbarimit të mandatit. Përtej këtij momenti, edhe pse procedurat e kandidimit janë çelur dhe riçelur për disa vakanca, nuk ka asnjë vendim apo veprim tjetër nga Gjykata për të përcaktuar një datë të ndryshme ose të mëtejshme në kohë të mbarimit të këtyre mandateve, çka do të thotë se i vetmi moment/ngjarje përcaktuese për datën e fillimit të

mandateve të gjyqtarëve në detyrë është vendimi/shkresa e Gjykatës që përcakton datën kur i ka mbaruar mandati gjyqtarit që është zëvendësuar, pavarësisht shkakut të mbarimit të atij mandati, siç edhe vetë shumica e ka përcaktuar në formulimin e paragrafit të fundit të dispozitivit të vendimit të saj.

31. Nën këtë logjikë, referuar këtij momenti, bazuar në këtë paragraf të dispozitivit, edhe vetë skema e përtëritjes, e parashikuar në nenin 86 të Ligjit Organik të Gjykatës, nuk mund të respektohet tashmë si e tillë, konkretisht me sekuencat 2025, 2028 dhe 2031, pasi sipas interpretimit të këtij paragrafi të shumicës, por jo arsytimit të munguar të tij, skema e rotacionit do të pësojë ndryshime dhe devijime, për sa vijon: i. një mandat i deklaruar i përfunduar në vitin 2025 është zëvendësuar dhe tashmë është në detyrë edhe gjyqtari i ri, me mandat të plotë 9-vjeçar, referuar vendimit të organit të emërtesës (Mbledhjes së Posaçme të Gjykatës së Lartë), por edhe të dhënave të faqes zyrtare të Gjykatës. Ky mandat i ri, sipas përcaktimit të këtij vendimi të Gjykatës, përfundon në vitin 2034; ii. dy mandatet e tjera të deklaruara të përfunduara, njëri me vendimin nr. 65/2025 të Gjykatës dhe tjetri sipas vendimit të Kuvendit për rishpalljen e vakancës, datë 10.12.2025, në rastin më të mirë do të zëvendësohen në vitin 2026 dhe mandatet 9-vjeçare të gjyqtarëve të rinj kushtetues do të mbarojnë, në rastin më të mirë, në vitin 2035, duke shpërpjesëtuar sërish qoftë vullnetin e kushtetutëbërësit, qoftë rregullin e përtëritjes që, sipas shumicës, ishin udhërrëfyesit dhe orientuesit e saj në këtë vendimmarrje.

32. Duke u futur më në thelbin e arsytimit të munguar të paragrafit të fundit të pikës 3 të dispozitivit, tashmë në interpretim të momentit të parashikuar *të datës së deklaruar nga Gjykata të mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai zëvendëson*, datat e fillimit dhe të mbarimit të mandateve të gjyqtarëve në regjimin tranzitor, edhe pse nuk është arsyetuar nga shumica, e që lidhet edhe me gjyqtarët e shumicës vendimmarrëse, janë si vijon:

33. Për mandatet e gjyqtarëve kushtetues në detyrë, përveç atij që sipas pikës 3 të nenit 179 të Kushtetutës mbaronte në vitin 2025 (mandati që ushtroi H.Z. si pasuese e V.T.) dhe atij që mbaron në vitin 2028 (mandati që ushtron gjyqtari S.B. si pasues i F.H.), duke iu referuar akteve të emërimit në detyrë dhe vendimeve/shkresave përkatëse të Gjykatës apo organeve të tjera kushtetuese që kanë deklaruar/shpallur/njoftuar fillimin dhe mbarimin e mandateve, në kuptim dhe shtjellim të sa është përcaktuar në paragrafin e fundit të pikës 3 të dispozitivit të vendimit, duhet evidentuar, më së pari, se cilët janë gjyqtarët që kanë zëvendësuar gjyqtarët kushtetues në detyrë.

34. Kështu: *gjyqtarja E.T.*, e dorëhequr në datën 19.9.2024, emërtesë e Kuvendit, ka zëvendësuar në detyrë gjyqtarin V.K., mandati i të cilit ka përfunduar me shkresën/vendimin e Gjykatës më 25.4.2016; *gjyqtarja në detyrë S.B.*, emërtesë e Presidentit, ka zëvendësuar në detyrë gjyqtarin S.B., mandati i të cilit ka përfunduar me shkresën/vendimin e Gjykatës më 25.4.2016; *gjyqtarja H.Z.*, mandati i së cilës ka përfunduar më 10.3.2025 sipas vendimit nr. 84/2024, emërtesë e Gjykatës së Lartë, ka zëvendësuar në detyrë gjyqtaren V.T., mandati i së cilës ka përfunduar sipas vendimit/shkresës së Gjykatës, më 10.3.2017; *gjyqtarja në detyrë M.Xh.*, emërtesë e Presidentit, ka zëvendësuar gjyqtaren e shkarkuar me vendim të organeve të rivlerësimit kalimtar, A.Xh., mandati i së cilës ka përfunduar sipas shkresës së Gjykatës, më 24.10.2018; *gjyqtarja në detyrë F.P.*, emërtesë e Kuvendit, ka zëvendësuar gjyqtarin e shkarkuar me vendim të organeve të rivlerësimit kalimtar, B.D., mandati i të cilit ka përfunduar sipas shkresës së Gjykatës, më 12.12.2018; *gjyqtari në detyrë S.B.*, emërtesë e Gjykatës së Lartë, ka zëvendësuar gjyqtarin e shkarkuar me vendim të organeve të rivlerësimit kalimtar, F.H., por në këtë rast viti i përfundimit të mandatit të këtij gjyqtari është përcaktuar nga dispozita kalimtare kushtetuese, pra viti 2028; *gjyqtari në detyrë I.T.*, emërtesë e Gjykatës së Lartë, ka zëvendësuar gjyqtarin e shkarkuar me vendim të organeve të rivlerësimit kalimtar, G.D., mandati i të cilit ka përfunduar sipas shkresës së Gjykatës, më 14.2.2019; *gjyqtarja në detyrë M.S.*, emërtesë e Kuvendit, ka zëvendësuar gjyqtarin A.B., mandati i të cilit ka

përfunduar sipas vendimit të Gjykatës, më 2.5.2022; *Gjyqtari në detyrë G.I.*, emërtesë e Presidentit, ka zëvendësuar gjyqtarin P.K., mandati i të cilit ka përfunduar sipas vendimit të Gjykatës, më 8.4.2022.

35. Edhe pse neni 86 i Ligjit Organik të Gjykatës, në nenin 86, pika 4, ka parashikuar një afat deri në dhjetor 2022 për zbatimin e skemës së rotacionit, kjo dispozitë jo vetëm nuk do duhej të prodhonte më efekte për shkak të natyrës kalimtare, por nuk mund të ishte as bazë ligjore për vendimmarrjen e Gjykatës, pasi tashmë nga viti 2022 ajo ka humbur edhe aktualitetin e saj. Përmes arsytimit të vendimit dhe fjalisë së fundit të dispozitivit të shumicës, duke iu referuar saktësisht vendimeve/shkresave, pra akteve zyrtare të prodhuara, përmes të cilave është deklaruar mbarimi i mandatit të secilit gjyqtar paraardhës të gjyqtarëve të Gjykatës në detyrë në regjimin tranzitor, bazuar në paragrafin e fundit të pikës 3 të dispozitivit të këtij vendimi, referuar paragrafit 34 më sipër skema e përtëritjes është devijuar në këtë mënyrë:

36. *Gjyqtarës E.T.*, emërtesë e Kuvendit, tashmë e dorëhequr më 19.9.2024, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ajo ka zëvendësuar, V.K., pra sipas arsytimit të shumicës konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 25.4.2016, për rrjedhojë konsiderohet tashmë i përfunduar në datën 25.4.2025 (mandati 9-vjeçar), edhe pse ajo është votuar, emëruar nga Kuvendi dhe ka bërë betimin në datën 14.11.2019 për një mandat të plotë 9-vjeçar nga data e betimit.

37. *Gjyqtarës në detyrë S.B.*, emërtesë e Presidentit, sipas vendimit nr. 65/2025 konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ajo ka zëvendësuar, S.B., pra, sipas arsytimit të shumicës konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 25.4.2016, për rrjedhojë konsiderohet i përfunduar në datën 25.4.2025 mandati 9-vjeçar, edhe pse ajo është përzgjedhur dhe emëruar me dekret të Presidentit, duke hyrë në vakancën e krijuar nga shkarkimi i gjyqtarit B.M., i emëruar nga Presidentit për një mandat të plotë 9-vjeçar që ka filluar nga dita e betimit të tij më 15.10.2019.

38. *Gjyqtarës në detyrë M.Xh.*, emërtesë e Presidentit, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarës që ajo ka zëvendësuar, A.Xh., pra, sipas arsytimit të shumicës, konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 24.10.2018, datë nga e cila do të përlllogaritet tashmë afati 9-vjeçar, i cili do të konsiderohet i përfunduar më 24.10.2027.

39. *Gjyqtarës në detyrë F.P.*, emërtesë e Kuvendit, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ajo ka zëvendësuar, B.D., pra, sipas arsytimit të shumicës, konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 12.12.2018, datë nga e cila do të përlllogaritet tashmë afati 9-vjeçar, i cili do të konsiderohet i përfunduar më 12.12.2027.

40. *Gjyqtari në detyrë S.B.*, emërtesë e Gjykatës së Lartë, ka zëvendësuar në detyrë gjyqtarin F.H., por në këtë rast koha e përfundimit të mandatit të tij është përcaktuar nga vetë neni 179, pika 3, i Kushtetutës, që është viti 2028. Mandati i tij, parashikohet ndër dy mandatet 8-vjeçare, sipas parashikimit të kësaj dispozite kushtetuese kalimtare.

41. *Gjyqtarit në detyrë I.T.*, emërtesë e Gjykatës së Lartë, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai ka zëvendësuar, G.D., pra, sipas arsytimit të shumicës, konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 14.2.2019, datë nga e cila do të përlllogaritet tashmë afati 9-vjeçar, i cili do të konsiderohet i përfunduar më 14.2.2028.

42. *Gjyqtarës në detyrë M.S.*, emërtesë e Kuvendit, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ajo ka zëvendësuar, A.B., pra, sipas arsytimit të shumicës, konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 2.5.2022, datë nga e cila do të përlllogaritet tashmë afati 9-vjeçar, i cili do të konsiderohet i përfunduar më 2.5.2031.

43. *Gjyqtarit në detyrë G.I.*, emërtesë e Presidentit, konsiderohet se i ka filluar mandati në datën e mbarimit të mandatit të gjyqtarit që ai ka zëvendësuar, P.K., pra, sipas arsytimit të shumicës, konsiderohet që ka filluar detyrën në datën 8.4.2022, datë nga e cila do të përlllogaritet tashmë afati 9-vjeçar, i cili do të konsiderohet i përfunduar më 8.4.2031.

44. Mbi këtë linjë të shumicës, e cila është shprehur se ka interpretuar qëllimin e ligjvënësit kushtetues në miratimin e dispozitës kalimtare, duket sikur në rastin e vetëm dy gjyqtarëve, përkatësisht atij emërtesë e Presidentit dhe atij emërtesë e Kuvendit, ligjvënësi kushtetues ka pasur qëllim që të kufizojë kohëzgjatjen e mandatit, edhe pse nuk e ka shprehur një gjë të tillë, çka sipas jurisprudencës kushtetuese nuk është ometim, por tregon thjesht se ai nuk ka dashur (nuk ka pasur vullnet) ta bëjë një gjë të tillë. Po mbi këtë arsytim, në rastet e tjera, pra të gjyqtarëve që bëjnë pjesë në vendimin e shumicës, të cilët janë në detyrë e që i përkasin trupës në regjimin tranzitor, duket se ligjvënësi kushtetues paska pasur për qëllim të zgjasë kohëzgjatjen e mandateve të tyre përtej momentit kohor kur kanë filluar të ecin ato, që sipas po vetë shumicës nuk mund të jetë veçse data e deklarimit të mbarimit të mandatit (dhe jo një moment tjetër) të gjyqtarit që është zëvendësuar nga secili prej gjyqtarëve në detyrë.

45. Në përfundim, në vlerësimin tim, kjo qasje e shumicës jo vetëm nuk ka dashur të arsyetojë efektet dhe pasojat e këtij interpretimi edhe mbi mandatet e secilit prej anëtarëve të saj, duke shënjuar kështu një standard të dyfishtë në trajtim, por do të shkaktojë në vijim paqartësi dhe një ngërç kushtetues, si për Gjykatën ashtu edhe për vetë organet e emërtesës, në këndvështrim të momentit në të cilin do të duhet të fillojë procedura për deklarimin e mbarimit të mandatit të gjyqtarëve në detyrë, i cili, referuar dispozitivit të vendimit të shumicës, është një moment tërësisht i ndryshëm nga ai që ajo ka përcaktuar në arsyetimin e vendimit të saj.

Anëtarë: Holta Zaçaj, Genti Ibrahimi, Sonila Bejtja